

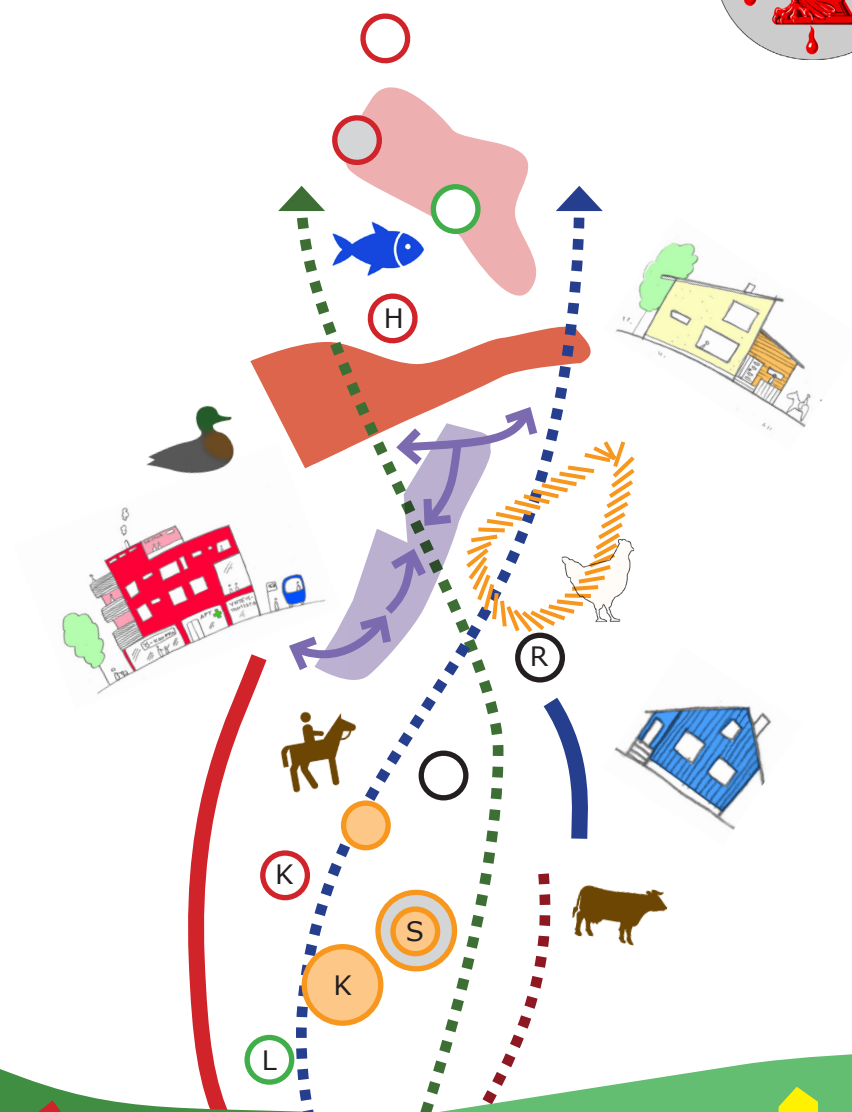
Kangasalan strateginen yleiskaava 2040

Kaavaselostus 29.5.2017

Tulevaisuustarinat s.1–16

Strateginen
yleiskaava s. 17–46

Kaavaselostuksen sisältö

Tarina 2040 s.1–16

Maisema ja taajamakuva	4
Liikenne	8
Ihmiset ja elinympäristö	10
Elinkeinoelämä	12
Virkistys ja matkailu	14
Luonto ja luonnonvarat	16

Strateginen yleiskaava s. 17–46

Kaavan aikataulu ja osallistumismahdollisuudet	18
Kaavan tarkoitus ja merkitys	19
Miten kaava on saanut muotonsa?	21
Kaavan tavoitteet	23
Kaavakartta	24
Kaavamerkinnot ja määräykset	25
Kaavan kuvaus	30
Kaavan vaikutukset	33
Kaavan oikeusvaikutukset	44
Kaavan toteutus	45
Yhteystiedot	46

Kaavan liiteaineisto

- Liite 1: Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- Liite 2: Lähtötietoraportti
- Liite 3: Vuorovaikutusraportti
- Liite 4: Edullisuusvyöhyketarkastelu loma-asuntojen muuttamisesta ympärivuotisiksi

Tarina 2040

Tulevaisuus on vaikeasti ennustettavissa. Jos katsoo aikaa taaksepäin vaikkapa 20 vuotta, on maailmassa tapahtunut sinä aikana paljon muutoksia. Niin myös Kangasalla. Kunta on kasvanut sekä pinta-alallisesti että väkimäärältään. Kaupalliset palvelut ovat vähentyneet keskustasta ja maaseudulta, mutta toisaalta samaan aikaan esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntatoiminnot ovat kohentuneet ja uusia kouluja on rakennettu. Keskusta on kaupungistunut ilmeeltään ja Lentolaan on rakentunut kokonaan uusi kaupan keskittymä. Tampereen seudun taajaman kasvu on vaikuttanut Kangasallakin voimakkaasti.

Nyt ollaan enemmän kaupunkilaisia kuin maalaisia, hyvässä ja pahassa

(lainaus osallisen kommentista kesällä 2016 järjestetyssä tulevaisuustyöpajassa).

Strategisessa yleiskaavassa ennakoitaan Kangasalan tulevaisuutta vuoteen 2040 asti. Huomioon otettavia asioita on arvioitu kaavatyössä tarkastelemalla erilaisia lähtötietoja kuten kunnan väestökehitystä ja käynnissä olevan maakuntakaavatyön linjauksia. Tulevaisuutta on myös pohdittu yhdessä Kangasalan asukkaiden, yrittäjien ja päättäjien kanssa. Kesällä 2016 pidettiin kaikille avoin tulevaisuustyöpaja, jossa esille nousivat Kangasalan tulevaisuuteen vaikuttavina trendeinä mm. yhteisöllisyys, luontomatkailu, lähiruoka, digitalisoituminen sekä robottien yleistymisen työelämässä ja liikenteessä. Lisäeväitä saatiin myös tulevaisuustyöpajan jälkeen päättäjille järjestetyssä omassa työpajassa.

Strategisessa yleiskaavassa on siis haluttu varautua tuleviin muutoksiin maailmanmenossa. Muutosten vaikea ennustettavuus edellyttää maankäytöltä toisaalta monipuolisuutta, joustavuutta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen toteuttamismahdollisuuksia. Toisaalta on tärkeää määritellä joitakin keskeisiä linjauksia ja profiloita sekä tukea alueita, jotta positiiviselle kehitykselle saadaan tartuntapintaa. Myös kunnallistalous on keskeinen huomioitava asia, ja erilaisia investointeja pitää miettiä pitkällä tähtäimellä. Kaikkia maankäyttöön liittyviä unelmia ei välttämättä pysty toteuttamaan.

Seuraavilla sivuilla ennen varsinaista kaavakarttaa on esitelty lyhyitä teemoittaisia tarinoita siitä millaista tulevaisuuden Kangasalla voisi olla. Teksteissä on myös valotettu nykytilannetta ja taustoituksena avattu kurkistuksia menneisyyteen.

Kangasalan väestöennuste

(maakuntakaavaehdotus 2040)

2011: 29 900 asukasta (Kuhmalahti-liitoksen jälkeen)

2016: 31 000 asukasta

2030: 37 500 asukasta

2040: 42 000 asukasta

Maisema ja taajamakuva

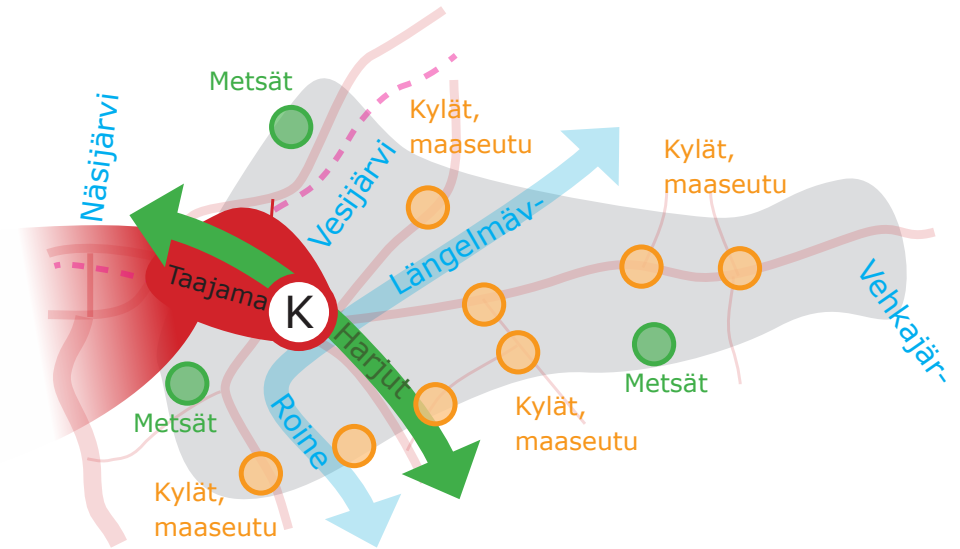
Taustalla

Viimeisimmän jääkauden jäljet ovat Kangasalla selkeästi havaittavissa. Tuolloin jääpeite pureutui tehokkaasti kalliohalkeamiin, kuljettaen lohkkareita ja kovertaen kallioperustaan pieniä ja suuria, loivapohjaisia syvennyksiä. Näissä syvennyksissä liplattavat Kangasalan kuuluisat järvet. Harjut syntyivät jääkauden päättyessä. Kangasalaa puolittava harjujono jyrkkine rinteineen ja syvine lukkoineen etsii kauudessaan vertaistaan. Ensimmäiset maantiet syntyivät harjuille ja samalla asutus alkoi seurata harjujen reunoja. Vesireittejä käytettiin näihin aikoihin paljon. Kangasalta kuljettiin suoraan vesitse Messukylään, mutta tämä yhteys on menetetty vesien korkeusasemien muuttumisen myötä.

Keskiajalla Kangasala oli huomattavampia sisämaan pitäjiä. Pitäjässä oli useita suuria taloja, kylätiivistymiä ja kartanoita viljelyksineen. Kangasalan keskusta alkoi rakentua 1600-luvulta lähtien kirkon ympärille maisemalliseen solmukohtaan, jossa vesistöt sivuavat harjujonoa. Sodan jälkeen Kangasala kehittyi radanvarren taajamien kautta: asuminen tiivistyi Asemalla, Suinulassa ja Ruutanassa. 1970-luvulle tultaessa radan varren rakentaminen hiipui ja alkoi uusi lähiöiden aikakausi. Tuolloin Kangasalle rakentui pääasiassa Liutun, Nattarin, Suoraman, Harjunsalon, Mäntyveräjän ja Ranta-Koiviston asuinalueet, jotka sijoittuivat vanhaan agraarimaisemaan. Myös Kirkonkylä kehittyi ja nauhamainen taajama Kangasalantien varteen alkoi syntyä. Teollisen rakentamisen aikakausi hyödynsi harjuja paikoin laajoinkin aluevarauksin soranottoon.

Sahalahden asutus on tullut emäpitäjän Pälkäneen suunnalta. Alueelle muodostui 1600-luvulla useita suuria rustholleja, joita omistivat maineikkaat sotilassuvut. Tiloista kehittyi vauraita, ja siltä pohjalta kehittyi myös nykyinen kukoistava ruokateollisuus. Sahalahden keskusmuodostui ensin Laukaantien risteykseen Pakkalaan, mistä se siirtyi uusien tiejärjestelyiden myötä Saarioisten läheisyyteen.

Kuhmalahden asuttivat kangaslalaiset keskiajan lopulla, vaikka vanhemmankin asutuksen merkkejä on löydetty. Asutuksen ja toimintojen keskus oli Puntarissa, mistä se jakautui Längelmäveden pinnan laskettua nauhamaisesti kirkonkylän ja Pohjan suuntaan. Maisemallisesti näyttävä Vehkajärvi on ollut osa Sahalahtea.

Kuva: Kangasalan rakennetta (K=keskusta)

Maisema ja taajamakuva nyt

Kangasalan maisemaa halkoo harjujono, jonka eteläpuolta reunustaa kunnan länsiosissa tiivis asutus taajamanauhana ja muualla vuosisatoja vanha hämäläinen viljelymaisema peltotilkuineen ja sinisine järvineen. Rakennettu ympäristö on levittäytynyt aikaisempaa enemmän myös harjujonon pohjoispuolelle, mutta harjun pohjoispuolen maisemaa leimaa edelleen keskisuomalainen erämainen maisematyyppi laajoine metsineen ja korkeine mäkinen. Harjujonoon vuosien saatossa kaivetut sorakuopat ovat osittain täyttyneet rakentamisesta tai niitä on maisemoitu istutuksin. Taajama on tiivistynyt ja laajentunut etenkin Kangasalantien ja valtatie 12 välissä ja Tampereen rajalla, mutta taajaman reunoilla on edelleen säilynyt maalaismaisemaa vanhoine kantatiloineen ja kartanoineen.

Maisema ja taajamakuva 2040

Vuoteen 2040 mennessä Tampereen seudun väkimäärä on kasvanut kovaa tahtia, ja osa tästä kasvusta on suuntautunut Kangasalle. Suurin osa uusista kuntalaisista sijoittuu asumaan keskustaajamaan. Taajama on tiivistynyt, ja samalla myös rakennetun ympäristön laatu sekä palveluiden saavutettavuus ovat parantuneet. Merkittävä keskustaajamaan kuuluva uudis-alue on Lentolaa ja Tampereen Linnainmaata yhdistävä Lamminrahka.

Harjun suuntaisen keskustaajaman tiivistymisen rinnalla käynnissä on ollut Tarastenjärven ja Ruskon suunnilta tapahtuva kuroutuminen kohti keskustaajamaa. Alueet tulevat käyttöön vähitellen uuden kehämäisen kokoojaväylän ympärille. Vuonna 2040 Kangasalan lävistää elinvoimainen seudullisesti hyvin linkittyvä kehävyöhyke joka tarjoaa elinkeinoelämälle optimaaliset edellytykset. Ruutanaan on ollut pitkään varattu radanvarteen tilaa uudelle tiiviille asuin- ja työpaikkakeskitymälle. Rautatiepysäkin rakentaminen on siis ajankohtainen vuoden 2040 puheenaihe ja nyt kehäväylän toteuduttua sille näyttäisi myös olevan hyvin edellytyksiä.

Uusia kangasalalaisia muuttaa paitsi taajamaan, myös maaseudulle. Maaseutu kylineen näyttää kuitenkin yhä 2040-luvullakin maaseudulta. Peltaja viljellään ja elämysmatkailu kukoistaa. Asuminen on keskittynyt kyliin, ja missä palvelurakenne, infrastruktuuri ja liikenneturvallisuus edellyttää, myös rannat ovat asuttuina. Sahalahdella toimii merkittävä elintarviketalouden liiketoimintaklusteri.

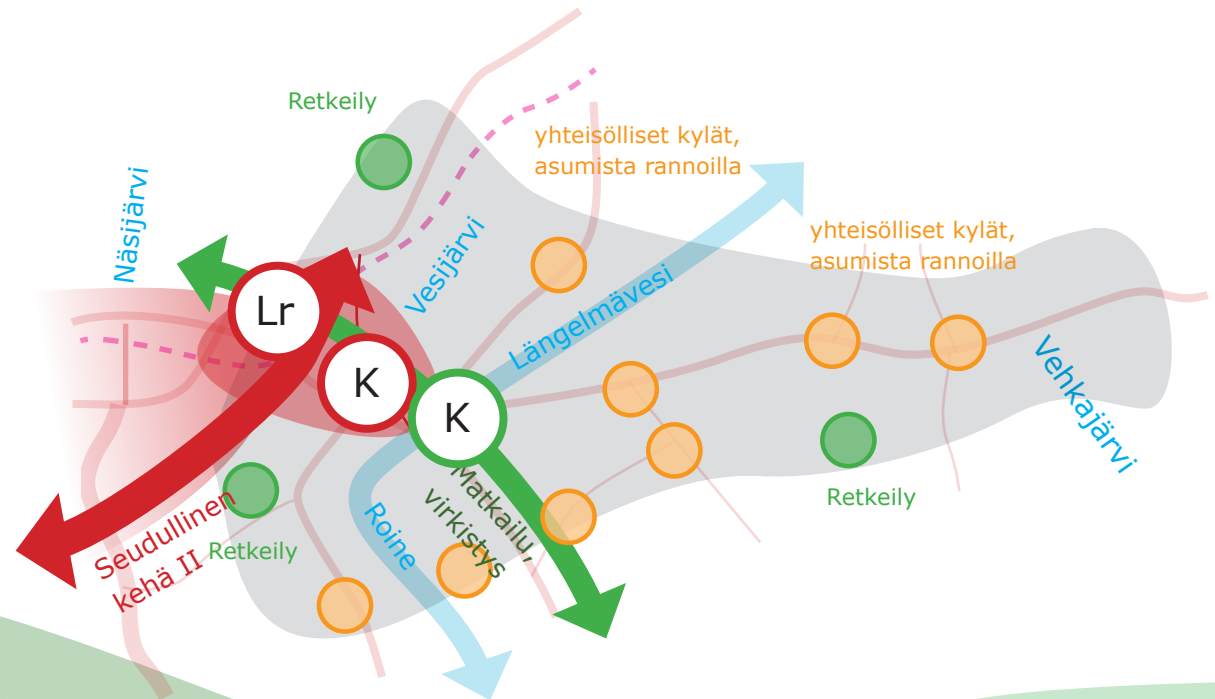
Kuva: Kehitysnäkymiä

Kangasalan Portit seudullisten liikenneväylien näkökulmasta:

Keskusta - kulttuurin portti

Kaivanto - luonnon ja matkailun portti

Lamminrahka - tietotyön ja startuppien portti

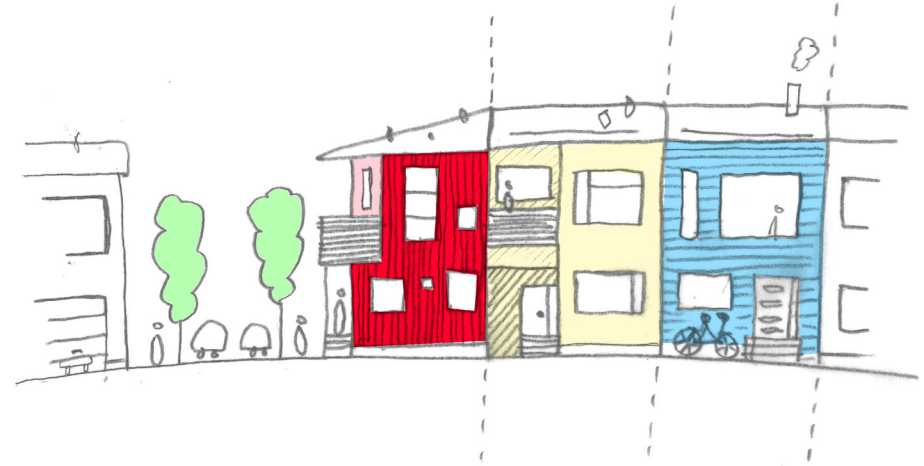
Maisema ja taajamakuva

Keskusta 2040

2040-luvulla Kangasalan ydinkeskusta on pessyt kasvonsa. Kuntalaisille on tarjolla monipuolisia kulttuuri-, liikunta- ja liikepalveluita. Monia näistä tullaan kuluttamaan myös naapurikunnista. Asuinkerrostalot ja ympäristö ylipäättään on esteetöntä ja helppokulkuista myös ikäihmisille. Uusien rakennusten ohella keskustassa on jonkin verran myös vanhaa rakennuskantaa, jonka vuokratasoltaan huokeimpiin tiloihin esimerkiksi start up-yritysten on helppo sijoittua.

Kerrostalojen lisäksi keskustaan on rakennettu ilmeeltään urbaaneja, kytettyjä kaupunkipientaloja. Nuoriso on vallannut Vesaniemen ja torin. Keskiössä on uusi keskusaukion kauppahalli, joka toimii eri-ikäisten ja myös eri kulttuuritaustoista tulevien kangasalalaisten kohtaamispaikkana.

Kuva: Toisiinsa liittyvät kaupunkipientalot ovat yksi mahdollinen rakennustapa taajamassa

Kuva: Ns. hybridirakennuksessa voi yhdistyä monenlaisia toimintoja: asumista, työpaikkoja, palveluita ja virkistystä. Rakennuksissa voi olla erilaisia yhteisöllisiä tiloja.

Kylät 2040

Asukasmäärät ovat kylissä säilyneet tai hieman kasvaneetkin. Vetovoimatekijöitä ovat olleet kylien yhteisöllisyys sekä mahdollisuus asua maaseudulla ja rantamaisemissa. Monet kylien asukkaista työskentelevät elämysmatkailun parissa. Digitalisaatio auttaa asukkaita arjen rutiineissa mahdollistaen esimerkiksi etätönn tekemisen ja terveydenhuollon palvelut. Ostokset tehdään verkkokaupan kautta ja toimitetaan automaattisesti kotiovelle.

Kylistä Sahalahti on kehittynyt omaksi vetovoimaiseksi yrityspaikakseen, joka houkuttelee elintarviketeollisuuteen liittyvien yritysten lisäksi myös asukkaita.

Rannat 2040

Vesistöt ja harjut ovat Kangasalan keskeisiä maisemaelementtejä. Kangasalla on haluttu tarjota mahdollisuus asua veden äärellä. Keskuksaajaamassa tämä tarkoittaa yhdessäolon ja kohtaamisen paikkoja veden äärellä ja taajaman tuntumassa olevilla rannoilla yhteistä vireää rantavyöhykettä monine virkistys- ja matkailupalveluineen.

Maaseudulla loma-asuntoja on muutettu vakituisiksi asunnoiksi ja myös uusia omarantaisia pientaloja on jokin verran rakennettu. Tämän suhteen ollaan oltu sallivampia niillä alueilla, joilla siihen on ollut edellytyksiä ympäristöarvojen, palveluiden, infraverkon ja liikenneturvallisuuden kannalta. Rantaan sijoittuvissa kylissä on myös tiiviimpiä veden läheisyyteen sijoittuvia asuinrakennusryhmiä yhteisine saunoineen. Näin rantarakentamisen vetovoimaisuus on ohjattu kylien palveluiden tukemiseen.

Kuva: Taajaman tuntumassa on mahdollisuuksia hevosläheiseen asumiseen.

Kuva: Tulevaisuuden Kangasalla on mahdollista asua myös veden lähellä. Digitaalisointuminen helpottaa etätönn tekemistä maaseudulta käsin.

Liikenne

Taustalla

Kangasala-nimen kerrotaan tarkoittavan kuivaa, kovapohjaista kulkureittiä. Nimi on hyvin osuva, sillä Kangasalan poikki kulkeva harjujono on ollut merkittävä kulkureitti viimeisimmän jääkauden jälkeisestä ajasta nykypäivään.

Kangasalan harjut kuuluvat luoteesta kaakkoon kulkevaan harjumuodostumaan, joka kulkee Lammilta Hämeenkyröön asti. Helppokulkuise-
na maastona harjujono synnytti maantieteellisesti merkittävän liikenne-
nereitin, jonka sijainnista on tietoa jo keskiajalta lähtien. Kangasalan
harjut ovat tarjonneet helppokulkuisen reitin jo eräkauden ihmiselle,
joka kulki Hämeenlinnan ja Kokemäenjokilaakson välillä. Teitä pit-
kin kulkivat myöhemmin myös kauppiaat ja kauppatavara, sotilaat,
kirkonmiehet ja kristinusko. Kangasalantie oli osa Hämeen valtatieä,
joka kulki Hämeenlinnan, Hattulan Pyhän ristin kirkon, Pälkäneen
kirkon ja Kangasalan läpi Tammerkosken yli satakuntaan. Huutijärveltä
erkani tie Ruoveden ja Virtain kautta Etelä-Pohjanmaalle.
Tampereelta Kangasalan Vääksyyn kulkeva tieosuus otettiin valtion
hoitoon 1920-luvulla. Samalla alkoi säännöllinen linja-autoliikenne.
1970-luvulla Kangasalan maisema muuttui hetkessä valtatie 12, eli
Lahdentien, rakentamisen myötä.

Nyt

Kangasalan vahvuutena on sijainti Tampereen, Helsingin ja Turun kasvuvyöhykkeellä, jolla on yli 2,5 miljoonaa asukasta. Vyöhyke myötäilee maamme tärkeimpiä liikenneväyliä, jotka muodostuvat moottoritie-, valtatie- ja raideverkosta yhdessä kansainvälisten lentokenttien kanssa. Kangasalan taajaman painopiste on siirtymässä vähitellen keskustasta Tampereen rajan läheisyyteen, jossa kulkevat valtatie 12 ja 9, rautatie ja Kangasalantie. Linja-autoihin perustuva joukkoliikenne on erityisen vahvaa nauhataajaman lävistämällä Kangasalan-
tiellä.

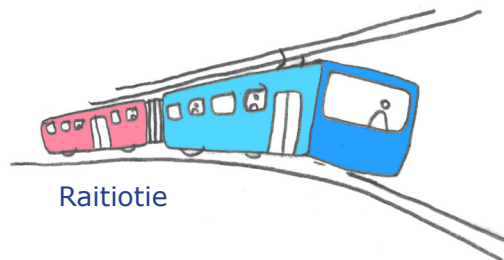
Kuvat: Mahdollisia joukkoliikennevälineitä tulevaisuuden Kangasalla

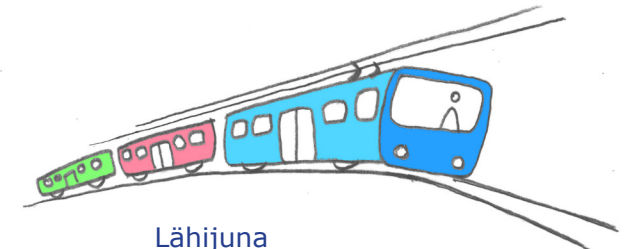
Linja-auto

Robottibussi

Raitiotie

Lähijuna

Liikenne

Tarina 2040

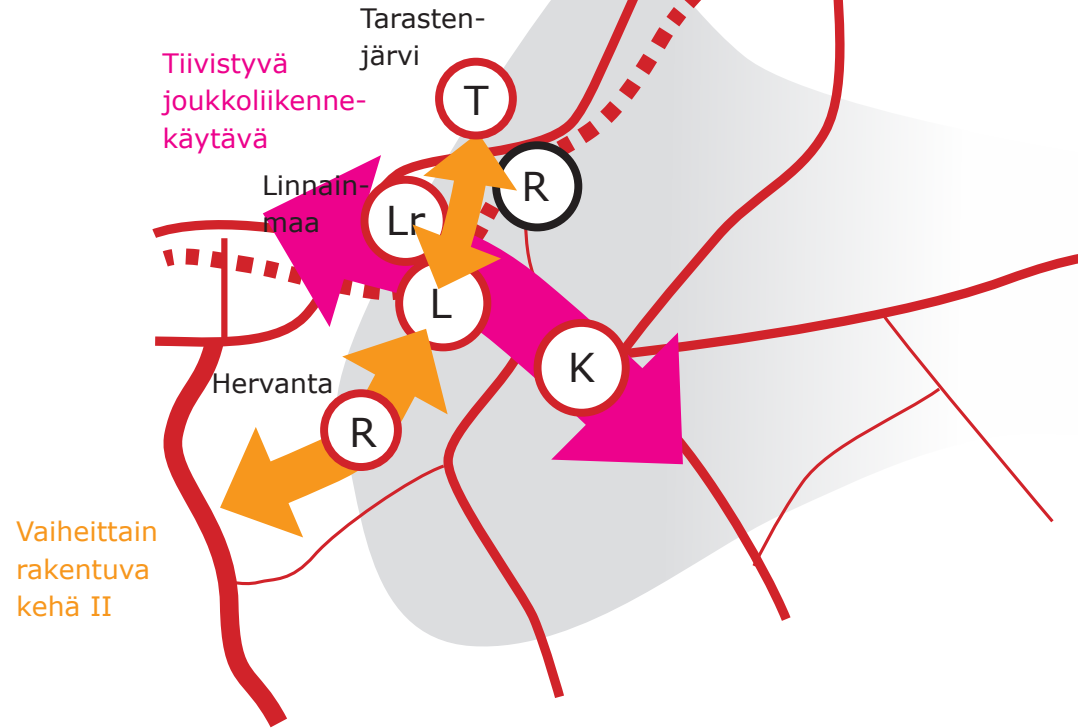
Kangasalan taajamassa suositaan kestäviä liikkumistapoja. Näitä ovat kävely, pyöräily ja joukkoliikenne. Liikkumisympäristö on laadukasta, viihtyisää, ja turvallista, ja palvelut ovat lähellä. Myös sähköpyörä on suosittu liikkumisväline.

Robottiautot suihkivat Kangasalla; itse ajettavia autoja pääsee kokeilemaan ja ihmettelemään lähinnä Mobilian museossa. Myös bussiliikenne on siirtynyt pitkälti automaattisiin pikkubusseihin, ja keskustan linja-autoasema on kokenut täydellisen muodonmuutoksen. Liikennejärjestelmien älykkyys ehkäisee suurten väylien ruuhkautumista ja robottiautot vapauttavat perinteisesti autonratissa vietetyn ajan mieluisampaan käyttöön.

Digitaalisuus ja tehokkaat tietoliikenneyhteydet ovat vähentäneet jonkin verran liikkumistarvetta. Monet palvelut ovat saatavilla sähköisinä. Erilaiset yhteisölliset työtilat strategisesti otollisissa paikoissa helpottavat etätönn tekemistä.

Maankäytön ja liikenteen ennakoiva yhteissuunnittelu on saanut aikaan Tarastenjärveltä Pirkkalan lentokentälle ulottuvan elinkeinoelämän kannalta varsin otollisen vyöhykkeen. Tämän kehän ja Kangasalan keskustaajaman risteyskohdassa on Lentola, jonka rooli on muuttunut. Lentolaan pääsee hyvin autolla ja joukkoliikenteellä, mutta myös alueen kävely- ja pyöräily-ympäristöihin sekä yleiseen viihtyisyyteen on kiinnitetty huomiota. Näin Lentolasta on muodostunut kaupunkirakennetta sitova paikka, jossa on palveluiden lisäksi myös asumista ja erilaisia työpaikkoja.

Kuva: Tulevaisuuden taajamarakennetta

- K** Keskustasta tulee kohtaamisten paikka, jossa liikkuminen on turvallista ja esteetöntä.
- L** Lentolan saavutettavuus korostuu kun paikassa risteävät joukkoliikennekäytävä ja kehäväylä. Lentolassa eri toimintoja voidaan monipuolistaa ja yhdistää samoihin rakennuksiin. Myös kävely-ympäristöön tulee kiinnittää huomiota.
- Lr** Lamminrahkan uuden alueen suunnittelussa painotetaan kestäviä liikenneratkaisuja: joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä. Alueen nojautuminen vain yksityisautoilun varaan ruuhkauttaisi väylät.
- R** Uusi kehäväylä rakennetaan aluksi Ruskoon ja Tarastenjärven tuntumaan, kurottuen kohti Lentolaa.
- R** Ruutanassa varaudutaan rautatiepysäkin ympäristön tehokkaaseen rakentamiseen

Ihmiset ja elinympäristö

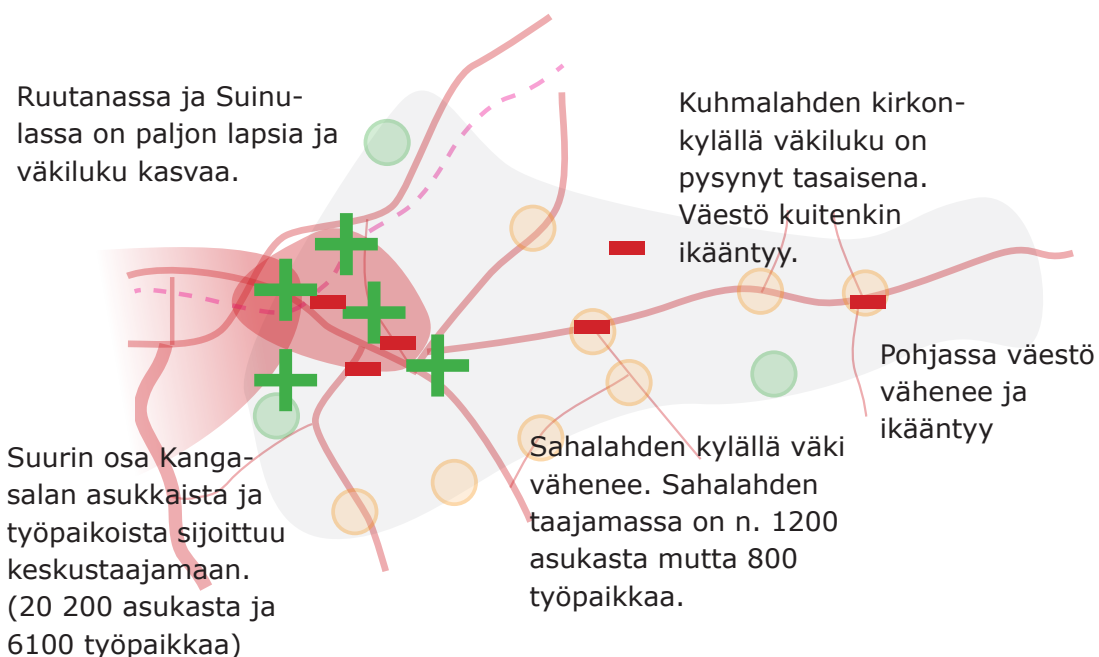
Taustalla

Harjujen liepeet ovat aina olleet asumiseen suotuisia vyöhykkeitä harjujen muodostaman pohjaveden ja helpon kulkureittinsä vuoksi. Kangasala onkin Suomen mittakaavassa hyvin vanhaa asutusseutua. Kunnan muinaismuistoalueilta löytyy mm. kivilautisia ja rautakautisia asuinpaikkoja sekä rautakautisia kalmistoja. Yksi Suomen tärkeimmistä esihistoriallisista asuinpaikoista sijaitseekin Huutijärven Sarsassa. Erityisen merkittävää on, että Sarsassa on asuttua yhtäjaksoisesti kivilaudelta nykypäivään, eli yli 8500 vuotta.

Ruotsin kuninkaan Kustaa Vaasan riitaisten poikien, Juhana III:n ja Eerik XIV:n rakkaat toivat 1500-luvulla Kangasalle välähdyksen kuninkaallisesta hohteesta. Vääksyn kartanossa asui Juhana II:n rakastajatar Kaarina Hannun tytär ja Liuksialan kartanoa emännöi Eerik XIV:n puoliso Kaarina Maunun tytär. Kolmas Kangasalan kuuluisista Kaarinoista liittyy taruun Kuussalon Kaarinasta. Kuussalon Kaarina oli kauneudellaan miehet lumonnut nainen, joka mestattiin noitana aatelisnuorukaisen rakastuttua häneen. Kaarina vakuutti syyttömyytään ja vannoi mestauskiven vuotavan vastaisuudessa hänen syytöntä vertaan. Verikivi on muurattu Kangasalan kirkon seinään.

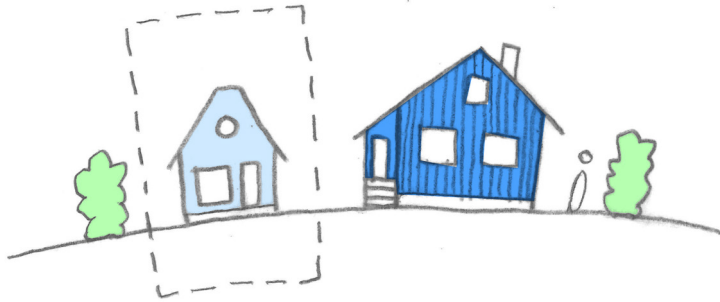
Ihmiset ja elinympäristö nyt

Kangasalaisen elinympäristössä näkyy sekoitus vanhaa ja uutta, agraaria ja urbaania. Maisemassa on edelleen nähtävissä keskiaikaista kylärakennetta, vanhoja kantatiloja ja kartanoita rintapeltoineen, mutta myös jälleenrakennuskauden pientaloalueita, lähiörakentamista, tiilipintaisia 1980-luvun pientaloja harjun reunoilla, lähivuosien moderneja asuinalueita ja julkisia rakennuksia.

Kuva: Viimeisen kymmenen vuoden väestökehityksestä

Kuva: sivuasunnnot ja minitalot ovat yksi mahdollinen täydentävä rakennustapa

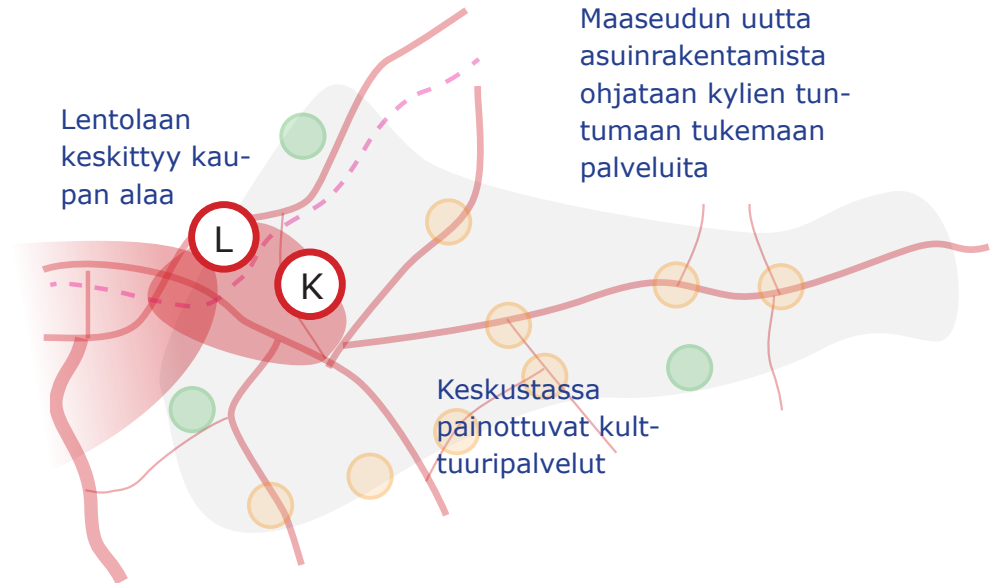

Asuminen 2040

Nauhataajaman täydentämisellä on saatu aikaan houkuttelevaa ja elämyksellistä asuinympäristöä, jossa palvelut ovat lähellä. Rakennuskanta on erittäin monipuolista ja pitää sisällään erilaisia talotyyppejä ja ratkaisumalleja. Kaupunkimaiset pientalotontit houkuttelevat lapsiperheitä, kerrostalojen pohjakerroksissa on yhteisiä toimintoja ja tiloja yrityksille. Monien pientalojen yhteyteen on rakennettu sivuasuntoja ikäihmisille ja opiskelijoille. Hoivapalveluita ja erityisasumista on eri puolilla kuntaa. Myös uusia edullisia vuokra-asuntoja löytyy. Asumista Kangasalla on markkinoitu järjestämällä asunonäyttely, jossa on nostettu esille erilaisia teemoja kuten rannanläheistä ja hevosläheistä asumista sekä pieniä ja keskikokoisia omakotitaloja.

Kyliin on muuttanut uusia asukkaita maaseutumaisen elämäntavan, vesisistömaisemien ja kylien yhteisöllisyyden houkuttelemisena. Maaseudulla myös kesäasukkaiden määrä on kasvanut entisestään, Kangasala on edelleen vapaa-ajan asutuksen kärkikuntia Suomessa.

Kuva: palveluiden painottuminen 2040

Palvelut 2040

Julkiset ja yksityiset palvelut sijoittuvat lähelle asumista, jolloin toiminnot ovat helposti saavutettavissa eri kulkutavoilla. Suuretkin kaupan yksiköt sijoittuvat nauhataajaman kävely-ympäristöön. Rakentamisessa suositaan hybridiratkaisuja, joissa samoihin rakennuksiin sijoittuu hyvinkin erilaisia toimintoja. Nauhataajaman varrella on monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kuten uusia tekonurmikenttiä sekä yhteisötiloja, joissa ihmiset voivat kohdata toisiaan ja oppia uusia taitoja. Kunnan laidoilla kuten Lamminrahkassa ja Vatialassa peruspalveluiden järjestäminen ja sen suunnittelu tehdään tiiviissä yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Kylien elinvoimaisuus on vahvistanut maaseutualueen palveluverkkoa, ja osassa kyläkouluista opetetaan edelleen. Digitaalisuus on tehostanut palveluita monilla tavoin sekä taajamissa että ympäröivillä maaseutualueilla.

Elinkeinoelämä

Taustalla

Vielä 1940-luvulla Saarioisten kartano oli tavallinen maalaistalo Sahalahdella, jonka peltoja viljeltiin ja navetassa oli viitisenkymmentä lehmää. Kartanon elintarviketuotanto alkoi 1940-luvulla tupakkatuotannolla, joka sittemmin on vaihtunut ja laajentunut mm. kirjolohien, sinikettujen, fasaanien ja broilerin kasvatukseen, säilöttyihin koiranruokiin, punajuuriin ja hilloihin, sekä elintarviketuotantoon. Matkailun lisääntyessä 1970-luvulla makutottumukset muuttuivat. Samaan aikaan Sahalahdella tuotetut ensimmäiset elintarvikkeet ilmestyivät kauppojen hyllyille. Elintarviketuotuksen menekin lisääntyi huomasti mikroalantuunien yleistyttyä 1980-luvulta lähtien. Suomen EU-jäsenyys 1990-luvulla avasi kauppojen ovet entistä enemmän ulkomaisille elintarvikkeille, mikä lisäsi tarvetta elintarviketuotannon monipuolistamiselle ja vastaamiselle yhä kovenevan kilpailun tarpeisiin.

1800-luvun lopun matkailijoiden kertomusten mukaan Kangasalan kirkonkylä muistutti ison kaupungin huvilakaupunginosaa. Keskusta oli puutarhamainen pensainen ja hedelmäpuineen ja rakennukset olivat hyvin hoidettuja. Pääosa väestöstä oli itsellisiä: työmiehiä, käsityöläisiä ja säätyläisiä. Asunnon lisäksi oli yleensä tarvetta vain muutamalle ulkorakennukselle, jossa sijaitsivat myös työhuoneet.

Lähiörakentamisen aikakaudelta lähtien kaupan palvelut keskittyivät kirkon ympäristön lisäksi aluekeskuksiin, jotka saivat omat pienet palvelukeskittymänsä, kuten seurakuntakodit, baarit ja pankit. Radanvarren kylissä ja Vatialassa asui paljon teollisuustyöläisiä, Kangasalan kirkonkylässä pääosa väestöstä toimi yksityisten tai julkisten palveluiden alalla, maaseudulla toimittiin perinteisesti maatalouden parissa. Ennen valtatie 12 rakentamista työpaikka- ja teollisuusalueet syntyivät Pähkinäkallioon ja Kangasalantien varteen.

Elinkeinoelämä: nyt

Kangasalan elintarviketuotanto valloittaa kauppojen hyllyt niin Suomessa kuin ulkomailla. Mm. maksalaatikko, valmispizza ja ruissipsit valmistuvat Kangasalla sijaitsevilla tuotantolaitoksilla ja raaka-aineet tuotetaan lähiympäristön laajoilla peltoaukeilla ja kotieläintalouden suuryksiköissä.

Kuntakeskustan elinkeinoelämää on pyritty kehittämään viime vuosina monipuolistamalla keskustan palveluja. Keskustaan on valmistunut uimahalli, pääkirjaston laajennus, Kangasala-talo ja uusia asuinkerrostaloja. Liiketilat ovat kuitenkin jatkaneet tyhjentymistään. Kaupan suuryksiköt ovat keskittyneet Lentolaan, joka sijaitsee liikenteellisessä solmukohtassa. Myös teollisuus- ja työpaikkatoiminnot ovat hakeutuneet suuryksiköiden läheisyyteen Lentolan, Aseman ja Kallion yritysalueille, mistä on logistisesti hyvät yhteydet valtakunnalliseen verkostoon.

Elinkeinoelämä

Tarina 2040

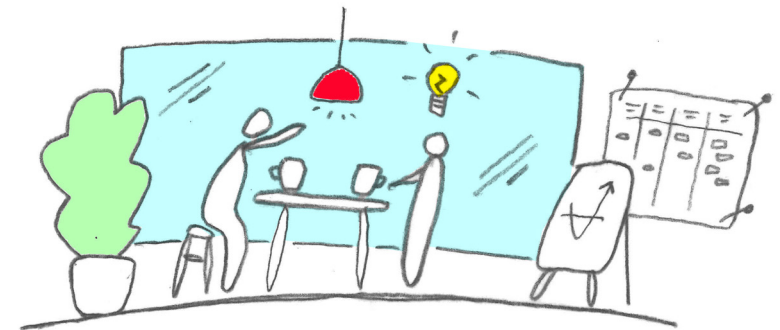
25 vuoden aikana matkailuelinkeino on ollut Kangasalla voimakkaassa kasvussa. Läheltä ja kaukaa saapuville matkailijoille on tarjolla majoitusta sekä erilaisia kahviloita ja ravintoloita joista saa lähiruokaa. Laadukkaat matkailu- ja virkistyspalvelut ovat samalla tehneet kunnasta houkuttelevan asuinpaikan, jossa on saatavilla osaavaa työvoimaa. Omasta takaa osaajia valmistuu Tredun oppilaitoksesta, jonne on avautunut uusia opintolinjoja vastaamaan elinkeinoelämän tulevia trendejä.

Kakkoskehän varrelle on rakentunut eri tavoin profiloituneita yritysalueita, joilta on lyhyt matka Hervannan teknologiakeskukseen ja edelleen lentokentälle. Tällä Ruskosta Tarasten-järvelle ulottuvalla teknologian ja kiertotalouden vyöhykkeellä työskentelee suuria ja pieniä yrityksiä, osa omissa ja osa vuokratuissa tiloissa. Kokeneimmilla konkareilla on taustat 2000-luvun alun Nokia/Microsoftilla. Vyöhykkeen keskivaiheen tuntumassa olevalle Lamminrahkan uudelle alueelle on syntynyt tietointensiivisten startup-yritysten keskittymä. Kehävyöhykkeen varrelle sijoittuvat ruokapaikat, yhteisölliset verstaat ja toimistohotellit toimivat eri alojen ja yritysten kohtaamispaikkoina. Niissä luodaan kontakteja ja siirretään eteenpäin yrityselämän hiljaista tietoa. Myös maaseudulle kyliin on avautunut yhteisöllisiä työtiloja ja protopajoja asukkaiden etätyöskentelyä ja paikallisten yritysten toimintaa varten.

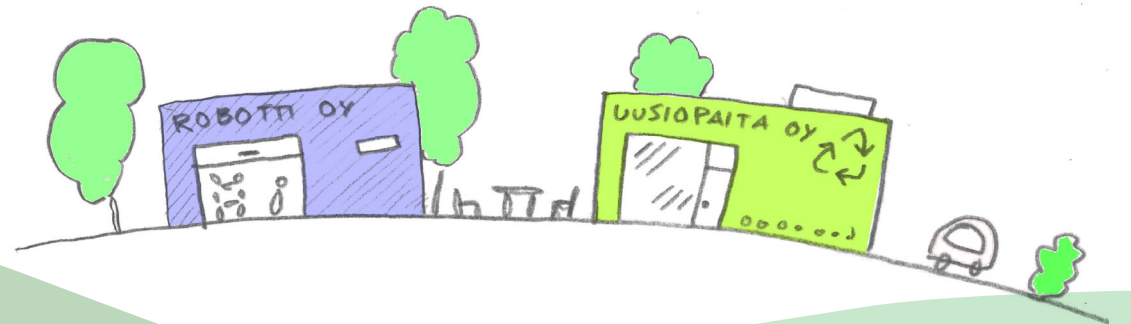
Digitöitä tehdään myös maaseudulla, etänä globaalisti rantalaiturilta.
(lainaus osallisen kommentista kesällä 2016 järjestetyssä tulevaisuustyöpajassa).

Lentolan monipuolisesti saavutettavassa keskittymässä työllistäjänä on erityisesti kaupan ala, Keskustassa puolestaan monipuoliset kulttuuri- ja muut palvelut. Sahaladella on elintarviketeollisuuden keskittymä, joka houkuttelee alan toimijoita puoleensa.

Kuva: Kohtaamispaikat motivoivat ja luovat innovaatioita.

Kuva: Teknologian ja kiertotalouden yritysclusterit

Virkistys ja matkailu

Taustalla

Kangasala oli suosittu matkailukohde 1700-luvulla, jolloin Kuohun lähteellä toimi kylpylä. Matkailijat uskoivat Kuohun lähteestä pulppuavan mineraalipitoisen veden parantavaan voimaan ja saapuivat jopa Keski-Euroopasta asti. Kangasalan suuret tilat ja kartanot majoittivat kesävieraita. 1800-luvulla monet Suomen kuuluisat taiteilijat ja kirjailijat ovat viettäneet kesiään Kangasalla. Muistona Kangasalla vietyistä kesistä on syntynyt lukuisia maalauksia ja runoja. 1800-luvun lopulla valmistunut rautatie Tampereelta Vaasaan kuljetti lisää matkailijoita ihailemaan Kangasalan maisemaa. Lähin seisake, Kangasalan asema, sijaitsi n. kuuden kilometrin päässä pitäjän keskustasta Halimajärven reunalla. Sieltä matkailijat kuljetettiin dilisanssilla, säännöllisellä hevosratasliikenteellä kirkonkylälle ja Ukkijärven rannalla sijaitsevaan majataloon, Lepokotiin.

”Kesällä 1853, jolloin kolera raivosi Helsingissä, läksimme jälleen pienelle retkelle Kangasalle, jonne everstiluutnantti Aminoff oli kutsunut meidät vierailemaan kauniiseen Franssilaansa Vesijärven rannalla. Se oli herttainen perhe: isä vanhan polven veteraani, äiti yksinkertainen ja vilpitön, tytär Emilie, sittemmin rouva Bergroth, älykäs, lämminsydäminen ja jaloluontoinen. Hän se saattoi meidät jyrkkiä polkuja myöten Harjulan harjulle ja se antoi minulle aiheen paljon laulettuun Sylvian lauluun (”Kesäpäivä Kangasalla”), johon G. Linsén sepitti sävelen.”

Zacharias Topelius

Virkistys ja matkailu: nyt

Kangasalla harjut toimivat aktiivisessa virkistyskäytössä. Niissä lenkkeillään, hiihdetään, suunnistetaan, retkeillään, ratsastetaan, pyöräillään, marjastetaan ja sienestetään, opitaan ja nautitaan luonnosta. Vesillä liikkumiseen tarjoavat parhaat mahdollisuudet kunnan runsaslukuiset järvet. Längelmäveden ja Roineen kautta on vesitse yhteydet mm. Orivedelle, Längelmäelle, Valkeakoskelle, Hämeenlinnaan, Tampereelle, Nokialle, Hauholle ja Pälkäneelle. Veneilyn lisäksi järvissä voi meloa, kalastaa, uida ja retkeillä saarissa. Talvisin järven jäälle on tehty hiihtoladut ja retkiluistelureitit. Kalastus jatkuu talvella pilkkien ja verkoin.

Kirkkojärven reunalla uimahalli Kuohu vetää puoleensa uimareita kuntarajojen ulkopuoleltakin. Matkailijat saapuvat Kangasalle ulkomailta asti nauttimaan luonto- ja kulttuurielämyksistä. On näkötorneja, harvinaisia vesilintuja ja vanhoja autoja. Lepokodissa matkailijoille tarjotaan paikallisten käsityöläisten tuotteita. Kulttuuritapahtumat keskittyvät kuntakeskuksen Kangasala-taloon.

Virkistys ja matkailu

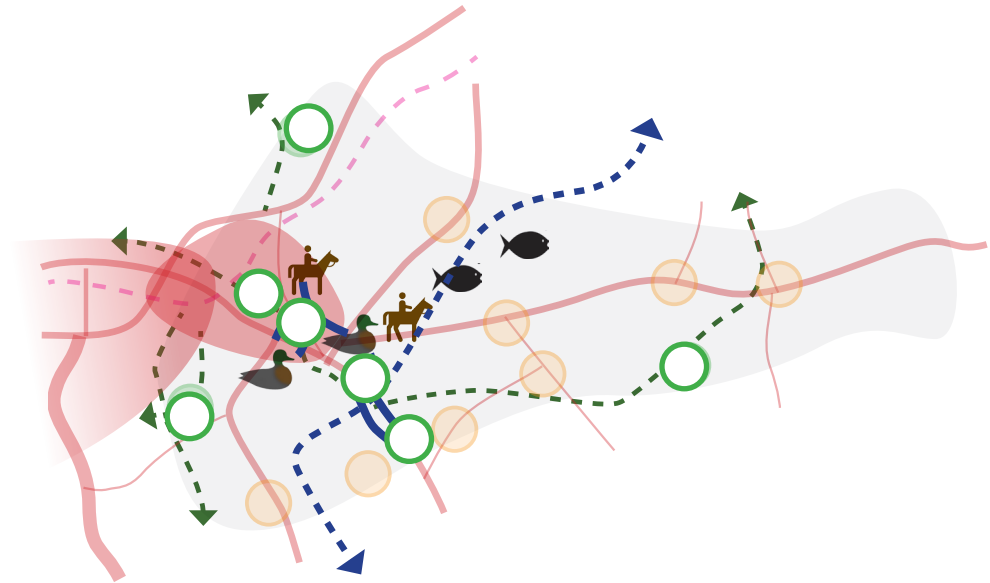
Tarina 2040

Kangasalle on tulevaisuudessa syntynyt vahva elämystalouden verkosto, johon kuuluu monipuolista maatala-, luonto- ja vesimatkailua. Kehittämistä ohjaa kunnan matkailustrategia. Matkailun tukipilarina on luonto ja upeat maisemat. Tunnetuin matkailukohde on Kaivannon ympäristöön sijoittuva elämystalouden klusteri, jossa veneillään, kalastetaan, liikutaan sekä nautitaan luonnosta ja historiallisista nähtävyyksistä.

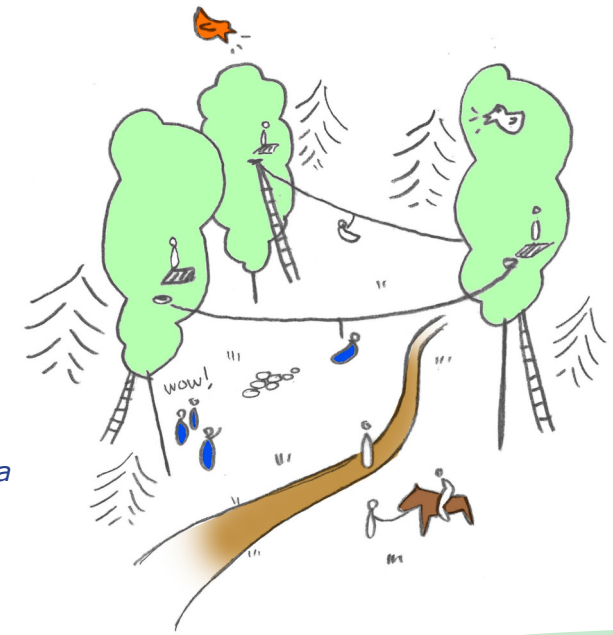
Kirkkojärvi, Pohtiolampi ja muut lähiympäristön lintuvedet ovat nousseet kansainvälisesti arvostetuiksi lintumatkailukohteiksi. Nauhataajaman ympärillä on hevostalleja ja selkeästi merkityt ratsastusreitit, länsipuolisissa kunnan osissa on hieno ja suosittu retkeilyverkosto. Matkailijat pääsevät haalutessaan itse kalastamaan ja osallistumaan lähiruoan tuottamiseen, ja paikallisia tuotteita saa hyvin myös taajaman pikkukaupoista ja ravintoloista.

Kangasala tunnetaan taiteesta ja kulttuurista, joihin liittyvää toimintaa on erityisesti keskustan alueella. Monipuoliset kulttuuripalvelut palvelevat kunnan omia asukkaita, minkä lisäksi ne houkuttelevat kuluttajia myös naapurikunnista.

Kangasalalaisten kynnystä liikuntaan on pidetty matalana varmistamalla ulkoilureittien muodostaman verkoston laatu ja yhtenäisyys. Keskustaajamassa keskeisiä laajempia virkistyskokonaisuuksia ovat Kirkkoharjun ja Vehonienharjun upeat ulkoilumaastot monine liikuntapalveluineen sekä yhteiset taajamarannat. Lähiliikuntapaikoista on pyritty luomaan samalla eri-ikäisten kuntalaisten kohtauspaikkoja.

Kuva: Elämystalouden verkostoa

Kuva: Elämystaloutta

Luonto ja luonnonvarat

Taustalla

1600-luvulla Kangasalla lainehtineet Sarsansalmi ja Sarsanvirta kuivui-
vat äkisti. Ruotsin kuningas Kaarle IX sai Kangasalta kirjeen, jossa
Tuure Söffringinpoika kuvasi outoa tilannetta ja virtausten ympärille
syntyneiden myllyjen menetyksen nostamia riitoja. Ruotsista tieto
maailmanlopun enteestä levisi aina Rooman paaville asti. Mullistus
oli Suomen suurin historiallisen ajan luonnonkatastrofi, joka muutti
maisemaa rajusti. Seuraava mullistus tapahtui ihmiskäden seuraukse-
na 1800-luvun alussa kun Kaivannossa puhkaistiin kanavaa Längelmä-
vedestä Roineeseen. Yhden yön aikana rakennustyön keskeneräinen
rakennelma sortui, ja vesimassat vyöryivät Längelmävedestä Roinee-
seen. Nyt kuivui Iharinkoski, johon myllyt oli siirretty Sarsanvirrasta.

Luonto ja luonnonvarat: nyt

Kangasalan luonnon yleispiirteet muodostuvat harjujen, ta-
saisten savikoiden ja järvien vaihtelusta. Runsaat ja vaihtelevat
vesistöt ranta-alueineen rikastavat luonnon monimuotoisuut-
ta. Kangasalan pinta-alasta neljäsosa on vettä. Ihmistoiminta
näkyy metsätalousmetsissä ja viljellyissä pelloissa, mutta lähes
koskematonta luontoa ja kirkasvetisiä järviä on vielä jäljellä.
Kaivannon kanavan ja Vehoniemenharjun kohdalla luonto
näyttää parhaimmat palansa. Siinä järvet, harju ja peltoaukeat
yhtyvät maisemassa jatkuen vaihdellen kohti Pälkäneen rajaa.
Luonnon hiljaisuudesta on mahdollisuus nauttia Sahalahden
ja Kuhmalahden reunustamalla Laipanmaalla, joka on laaja
metsäinen erämaa-alue pienine järvineen. Lintuelämyksistä
pääsee nauttimaan Pohtiolammella ja Kirkkojärvellä.

Luonto ja luonnonvarat Tarina 2040

Luonto- ja maisema-arvot nähdään vuonna 2040 Kangasalan keskeisenä
vetovoimatekijänä. Virkistysmaastot ja järvimaisemat houkuttelevat asukkaita.
Kangasalta ei tarvitse lähteä kauas viettämään vapaa-aikaa tai lomailemaan,
virkistyspaikkoja ja elämyksiä löytyy omasta takaa. Luonto ja maisemat
houkuttelevat matkailijoita läheltä ja kaukaa. Luontoarvojen tunnustaminen
vetovoimatekijäksi on vaikuttanut maankäytön suunnitteluun ja rakentamista-
paan. Tämä on tapahtunut käsi kädessä kierrätyksen ja kiertotalouden yleisty-
misen kanssa.

Kangasalan energiantuotannossa on kiinnitetty huomiota yhdyskunta-
rakenteen ja paikallisten resurssien luomiin edellytyksiin. Energiaa tuotetaan
monenlaisilla menetelmillä, hyödyntäen sekä keskitettyjä että hajautettuja
ratkaisuja.

Strateginen yleiskaava

Kaavan aikataulu ja osallistumismahdollisuudet	18
Kaavan tarkoitus ja merkitys	19
Miten kaava on saanut muotonsa?	21
Kaavan tavoitteet	23
Kaavakartta	24
Kaavamerkinnot ja määräykset	25
Kaavan kuvaus	30
Kaavan vaikutukset	33
Kaavan oikeusvaikutukset	44
Kaavan toteutus	45
Yhteystiedot	46

Kaavan aikataulu ja osallistumismahdollisuudet

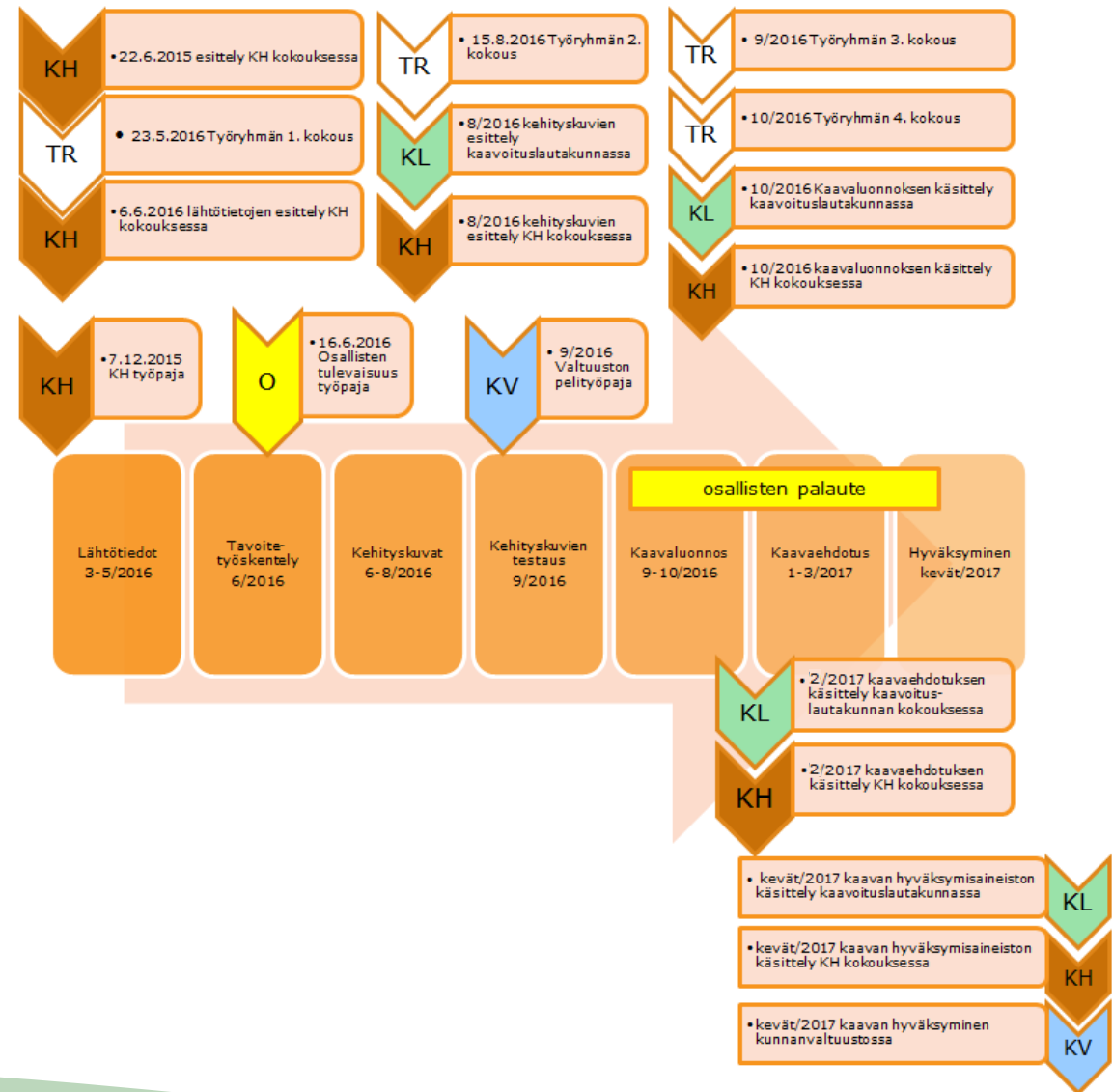
Kunta tiedottaa kaavan etenemisestä ja osallistumismahdollisuuksista avoimesti ja mahdollisimman laajalle joukolle.

Strategisen yleiskaavan etenemistä voi seurata kaavoitusprosessin ajan kaavan nettisivulta:

www.kangasala.fi/asuminen_ja_ymparisto/tontit_ja_kaavoitus/kaavoitus/nahtavilla-ja-vireilla-olevia-yl/kangasalan-strateginen-yleiskaav/.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman, kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamisista kuulutetaan Kangasalan Sanomissa, Sydän-Hämeen lehdessä, kunnan ilmoitustaululla ja sähköisellä ilmoitustaululla, kaavan nettisivulla ja twitterissä. Nämä nähtäville asettamiset ovat lakisääteisiä, jolloin osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä. Viimeiseksi on mahdollisuus valittaa kunnanvaltuuston hyväksymispäätöksestä hallinto-oikeuteen.

Yleisötyöpajasta ja mahdollisista muista tilaisuuksista tiedotetaan lisäksi lehdistötiedotteilla, kaavan nettisivulla ja kunnan etusivulla. Lisäksi voi ottaa yhteyttä kaavan valmistelijoihin.

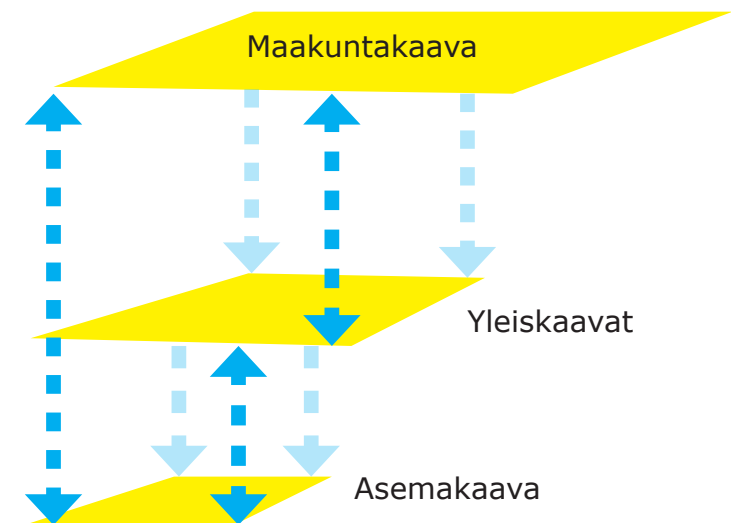

Kaavan tarkoitus ja merkitys

Nyt tehtävän koko Kangasalan kunnan kattavan kaavatyön tarkoituksena on ohjata kunnan maankäytön suuria linjoja ja tukea kunnan strategisian linjauksia. Työssä laaditaan oikeusvaikutteinen strateginen yleiskaava, jolla määritellään kunnan maankäytön tulevat kehittämisen painopisteet ja suunnat. Kaavan tavoitevuodeksi asetetaan 2040, jolloin aikajänne on yhdenmukainen seudullisten ja maakunnallisten suunnitelmien kanssa.

Tarve strategiselle yleiskaavalle on tullut esille, sillä perinteiset yleiskaavat ovat liian pienipiirteisiä koko kunnan sisäisen maankäytön ohjauksen välineenä.

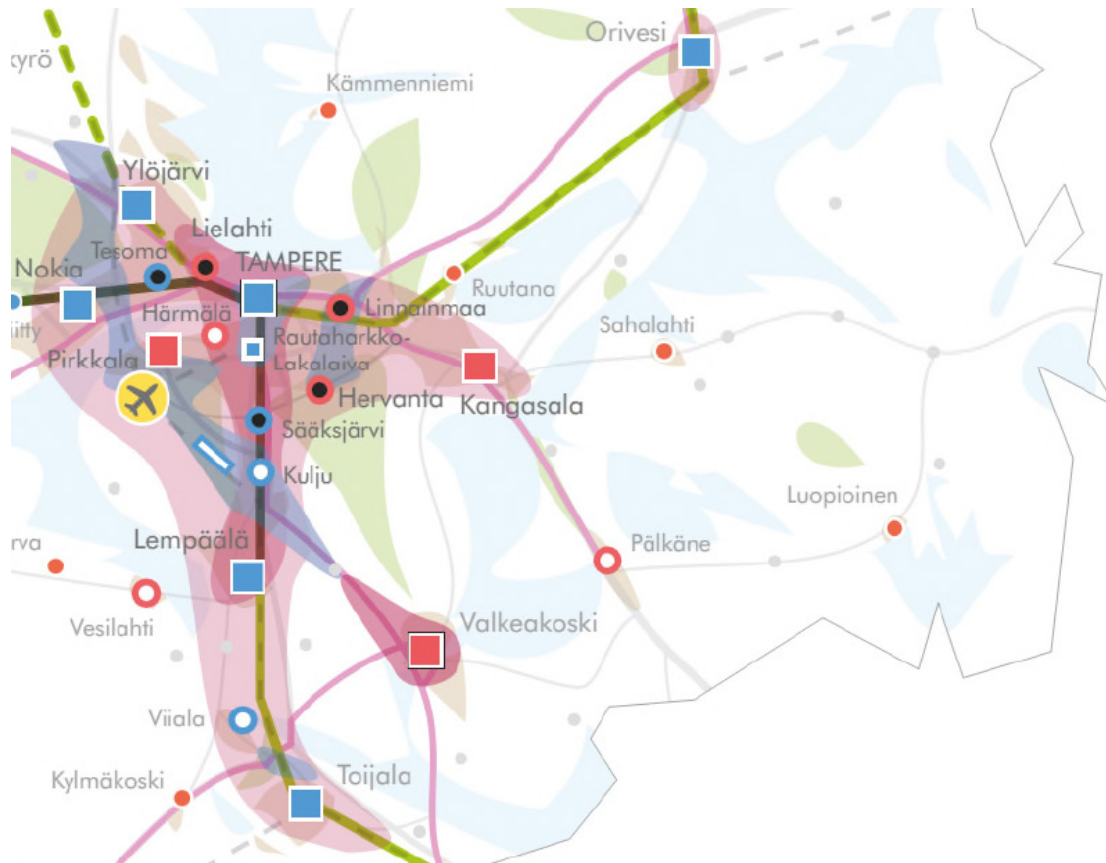
Strateginen yleiskaava tehdään kehittämismerkintöjensä osalta oikeusvaikutteisena. Kaavan laatimisprosessi noudattaa maankäyttö- ja rakennuslaissa määriteltyä yleiskaavan laatimisprosessia. Strategisella yleiskaavalla ei kuitenkaan ole tarkoitus kumota kunnan alueella jo voimassa olevia yleiskaavoja, vaan strategista yleiskaavaa tulkitaan yhdessä osayleiskaavojen kanssa. Strateginen yleiskaava myös ohjaa laadittaessa uusia tai muutettaessa voimassa olevia osayleis- tai asemakaavoja.

Strategisen yleiskaavan laatiminen ajoittuu samanaikaisesti käynnissä olevan Pirkanmaan maakuntakaavatyön kanssa. Strategisen yleiskaavan laadinnassa ollaan työn eri vaiheissa vuorovaikutuksessa maakuntakaavaa tekevien viranomaisten kanssa.

Kuva alla:

ote Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksen 2040 rakenneperiaatteesta.

Maakuntakaavan yhteydessä on laadittu laaja määrä erilaisia selvityksiä mm. liikkumiseen, palveluihin, kulttuuriympäristöön ja luonnonoloihin liittyen. Näitä selvityksiä on voitu hyödyntää strategisen yleiskaavan laatimisessa. Viranomaisten kanssa yhteisesti on todettu, että erillisiä perusselvityksiä ei strategisen yleiskaavan yhteydessä ole tämän vuoksi tarpeen laatia.

Valtakunnanosakeskus / seutukeskus	Asemanseutukeskus
Kaupunkikeskus	Uusi henkilöliikenteen asema
Alakeskus	Järjestelyratapiha
Paikalliskeskus	Lähijunaliikenne
Pieni paikalliskeskus	Kehitettävä henkilö-raideliikenne
Kehitettävä henkilö-raideliikenne	Ylimaakunnallinen kehittämissuunta
Teiden joukkoliikenteen laatukäytävä	Taajama-alue
Aluekehittämisen painopistealue	Viherverkko
Työpaikka-alueiden painopistevyöhyke	Vesistö

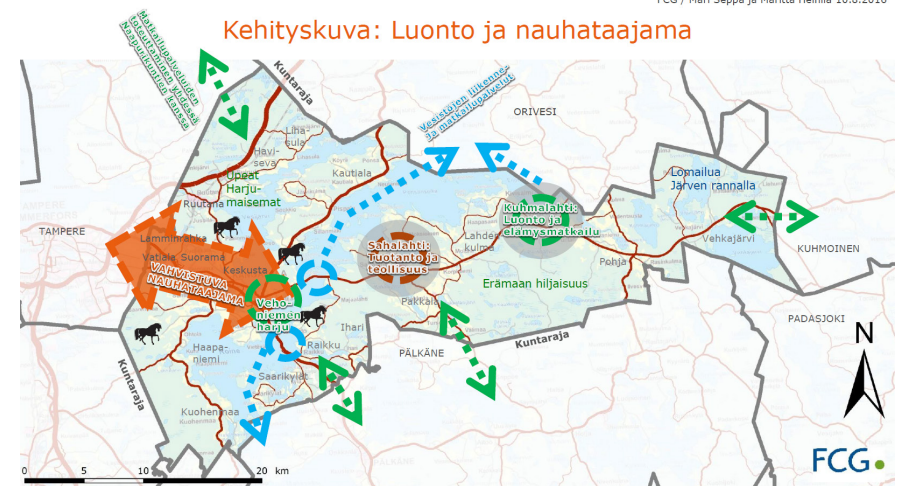
Miten kaava on saanut muotonsa?

Strateginen yleiskaavatyö aloitettiin kesällä 2015. Talvella Kangasalan kaavoitus järjesti kunnanhallitukselle työpajan, jossa pohdittiin mitä asioita kaavan olisi hyvä käsitellä. Tämän jälkeen hankkeelle laadittiin osallisuus- ja arviointisuunnitelma (liite 1) ja tilattiin konsultti laatimaan kaavaa yhteistyössä Kangasalan kaavoittajien kanssa.

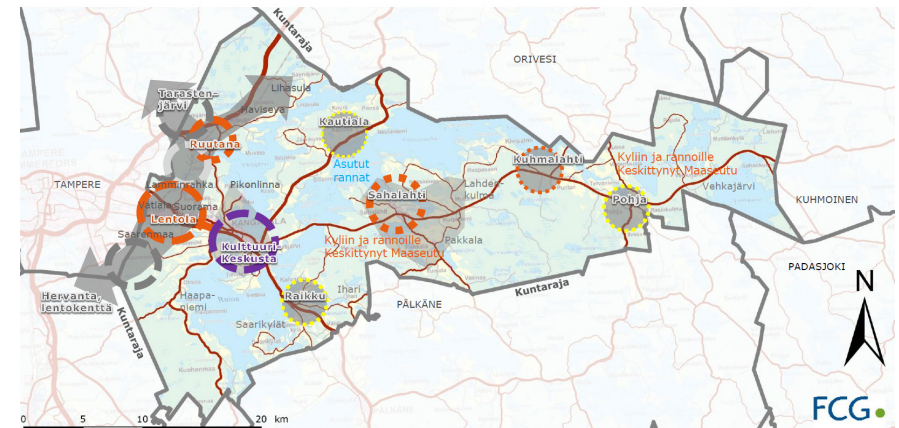
Keväällä 2016 kaavatyötä lähdettiin edistämään ripeästi. Hankkeelle asetettiin työryhmä, johon kuuluu kunnan johtoa ja kaavan sisältöön liittyvistä aiheista vastaavia virkamiehiä. Konsultti koosti lähtötietoraportin (liite 2), jossa käydään läpi kunnan maankäyttöön liittyviä teemoja sekä kaavatyöhön vaikuttavia suunnitelmia ja linjauksia.

Yleisölle järjestettiin kesäkuussa 2016 tulevaisuustyöpaja, jossa tunnusteltiin kunnan asukkaiden, yrittäjien ja muiden toimijoiden näkemyksiä siitä, millainen Kangasala on tulevaisuudessa. Lähtötietojen ja työpajoissa tehtyjen huomioiden pohjalta laadittiin tämän jälkeen kaksi maankäytön kehityskuvaa ja niihin liittyvät tulevaisuustarinat. Kehityskuvista ei pyritty tekemään toisiaan poissulkevia vaan niissä enemmänkin käsiteltiin keskenään erilaisia teemoja. Kehityskuvissa tarkasteltuja ajatuksia pohdittiin syyskuussa 2016 kunnanvaltuutettujen pelityöpajassa. Kesän ja syksyn vuorovaikutustilaisuuksien tuloksia on koottu vuorovaikutusraporttiin (liite 3), jossa myös kehityskuvat esitellään.

Kehityskuva: Luonto ja nauhataajama

Kehityskuva: Rannat ja kehä

Kuvat yllä: Ennen kaavaluonnoksen laatimista esiin tulleita maankäytön periaatteita tunnusteltiin kahden kehityskuvan avulla.

Kaavatyön laatijat ovat Kangasalan osallisten ohella myös vuorovaikutuksessa erilaisten viranomaisten ja naapurikuntien kanssa. Kesällä 2016 järjestettiin viranomaisaloitusneuvottelu, jossa käytiin läpi kaavaan liittyviä asioita (Vuorovaikutusraportti, liite 3).

Heti kaavatyön alussa nousi yhdeksi ajankohtaiseksi maankäytön kysymykseksi loma-asuntojen muuttaminen vakituiseen käyttöön. Kaavan tueksi päätettiin laatia edullisuusvyöhyketarkastelu (liite 4) jossa tunnistetaan sellaiset alueet, joilla muutokset ovat palveluiden, infrastruktuurin ja liikenneturvallisuuden kannalta muutoksille otollisia.

Tavoitteiden kartoittamisen ja kehityskuvien avulla tapahtuneen tunnustelun jälkeen laadittiin kaavaluonnos. Kaavaluonnos oli nähtävillä 2.11.-1.12.2016, jolloin siitä oli mahdollista jättää kommentteja. Nähtävillä olon aikana saadut kommentit kerättiin yhteen ja kaavoittajat kirjoittavat niille vastineet. Palautteesta ja vastineista on yhteenveto vuorovaikutusraportissa. (liite 3).

Palautteen perusteella kaavaluonnosta täydennettiin. Kaavakarttaan tehtiin pieniä muutoksia, ja kaavakartan jälkeen tässä raportissa olevaa ympäristön arvojen teemakarttaa täydennettiin kulttuuriperinnön osalta. Lisäksi raportin lopussa olevia kaavan ja sen oikeusvaikutusten kuvauksia sekä vaikutusten arviointia syvennettiin merkittävästi.

Näiden korjausten ja täydennysten myötä valmistui kaavaehdotus, joka oli nähtävillä 22.2.-23.3.2017. Nähtävillä olon aikana saadut lausunnot ja muistutukset kerättiin yhteen ja kaavoittajat kirjoittivat niille vastineet. Kaava-aineistoon tehtiin palautteen perusteella vähäisiä päivityksiä. Palautteesta ja vastineista on yhteenveto vuorovaikutusraportissa. (liite 3).

Kangasalan valtuusto hyväksyi strategisen yleiskaavan 29.5.2017.

Kuva yllä: Osallisille järjestetyssä tulevaisuustyöpajassa esiin tulleita teemoja

Kuva alla: Kunnanvaltuuston pelityöpajassa kokeiltiin minne arvioidut väestö- ja työpaikkamäärät voisivat sijoittua Kangasalla.

Kaavan tavoitteet

Kaavan lähtökohtaisena tavoitteena on määritellä kunnan maankäytön tulevat kehittämisen painopisteet ja suunnat. Strategisella yleiskaavalla pyritään ratkaisemaan mm. seuraavia asioita:

- Kunnan maankäytön yleispiirteinen rakenne erityisesti taajamien ulkopuolella
- Alakeskusten kehittäminen
- Asuinalueiden houkuttelevuus ja rantojen hyödyntäminen
- Yritysalueiden sijoittuminen ja profilointi
- Kehitettävät kyläalueet
- Teknisten verkostojen laajenemisalueet
- Kunnan palveluverkko v. 2030
- Merkittävät luonto- ja virkistysaluekokonaisuudet

Kaavaprosessin aikana on pohdittu Kangasalan tulevaisuutta ja esille on noussut kaavassa käsiteltäväksi lisäksi seuraavia erityiskysymyksiä ja -teemoja:

- Edellytykset loma-asuntojen muuttamiseen vakituisiksi asunnoiksi
- Muuttuvat elämäntavat ja -tottumukset, esim. yhteisöllisyys ja jakamistalous
- Digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja niiden vaikutus maankäyttöön
- Tulevaisuuden elinkeinot: kiertotalous ja elämystalous

Kuinka strategista yleiskaavaa luetaan?

Strategisen yleiskaavan tarkoituksena on osoittaa kunnan maankäytön tulevia suuntia ja painopisteitä. Kaavassa käsitellään maankäyttöä hyvin laajamittakaavaisella tasolla. Strateginen yleiskaava on oikeusvaikutteinen kehittämistavoitteita koskevien merkintöjen osalta. Näin ollen se tukee voimassa olevia osayleiskaavoja koko kuntaa käsittelevien teemojen osalta. Yleiskaavoja uudistetaan tarvittaessa. Suunnittelu tarkentuu asemakaavoituksessa.

”Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisen on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista.”

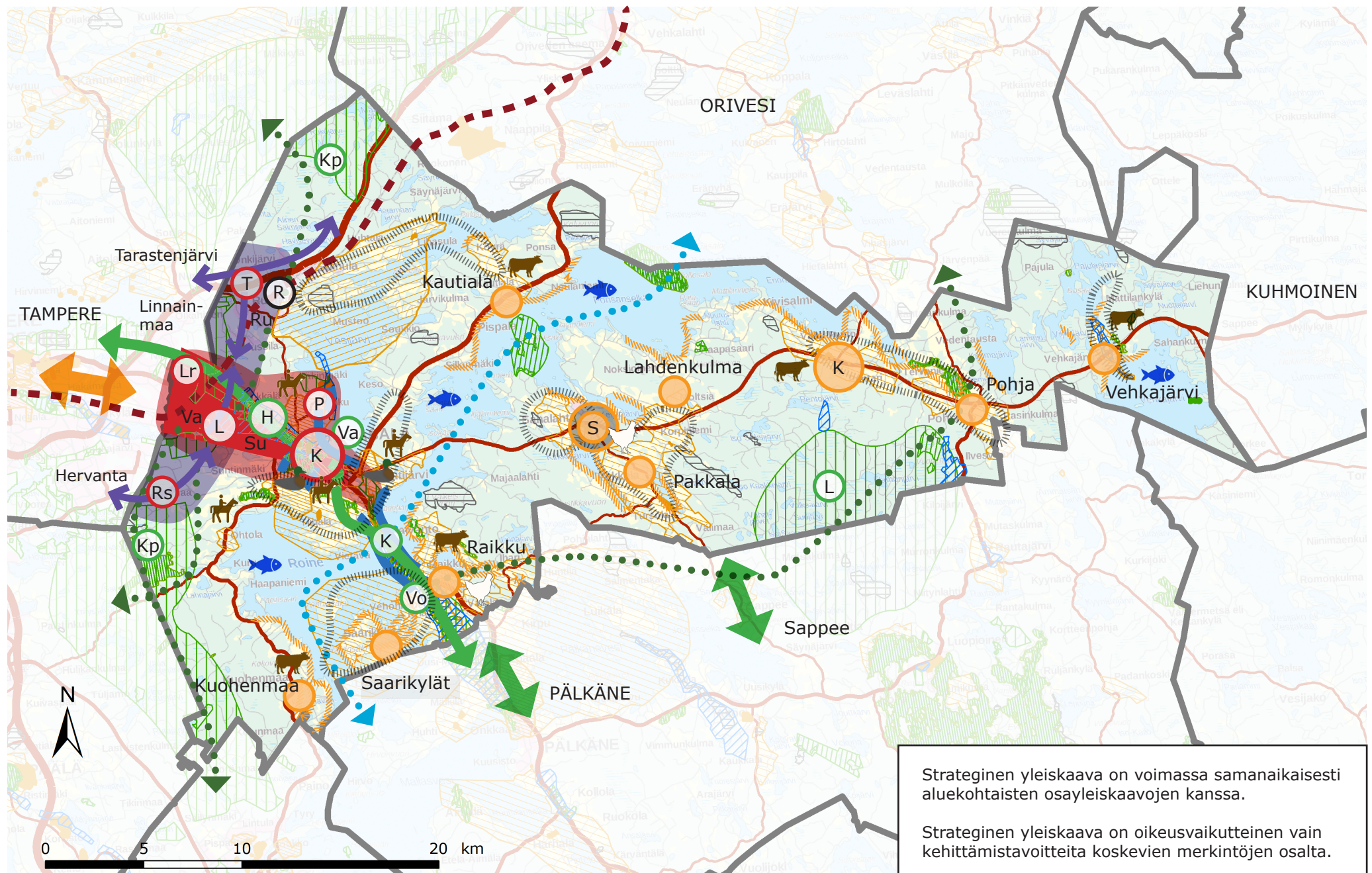
Maankäyttö- ja rakennuslaki 42§

Kaavakartassa on informatiivisesti osoitettu merkittävät arvoalueet erilaisin rasterein. Kulttuuriympäristön ja luonnon arvoalueet osoitetaan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 selvitysten mukaisena. Tarkemman yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä laaditaan tarvittaessa yksityiskohtaisempia selvityksiä.

Keskeistä olemassa olevaa ja kehitettävää liikkumisverkostoa on kuvattu strategisessa yleiskaavassa viivoin ja strategisesti merkittäviä kehityskohteita pallosymbolein. Taajaman tiivistyminen ja laadullinen parantaminen on osoitettu ympyröimällä alueet erityisillä kehittämismerkinnöillä.

Kaikkien kaavamerkintöjen tarkemmat kuvaukset löytyvät kaavakartan jälkeisiltä sivuilta. Kaavamerkintöjen jälkeen selostus jatkuu kaavaratkaisun keskeisten rakenneperiaatteiden esittelyllä sekä teemoittaisella kaavan vaikutusten arvioinnilla. Myös kaavan oikeusvaikutuksia on avattu raportin loppuosassa lähemmin.

Kaavakartta 29.5.2017

Kaavamerkinnot ja -määräykset

2030 Kehityskohteet

K **Kohtaamisten ja kulttuurin keskusta:**
Keskustaa kehitetään ja toimintoja monipuolistetaan. Keskustaan rakennetaan perheasuntoja, tiloja julkisille ja yksityisille palveluille sekä työpaikoille. Yhteisöllisyyttä ja kohtaamisia tukevia ratkaisuja korostetaan miljöössä ja ympäristön laadussa.

L **Eri liikkumistavoin saavutettavissa oleva Lentola:**
Lentolan miljöötä kehitetään vaihteittain, korostaen ihmisen mittakaavaa. Alueen täydentäminen ja kävely-ympäristön laadun kohottaminen aloitetaan Kangasalan tien monipuolisen liikennekäytävän ympäristöstä. Suunnittelussa varaudutaan kehätien vaatimiin liityntäratkaisuihin. Alueen kytkeytymiseen lähiympäristöönsä kiinnitetään huomiota.

Lr **Kestävien liikkumistapojen uusi Lamminrahka:**
Lamminrahkasta kehitetään monipuolinen ja yhteisöllinen kaupunginosa, jossa on helposti saavutettavat virkistysmahdollisuudet. Alueen suunnittelussa painotetaan ihmisen hyvinvointia ja kestäviä liikkumistapoja.

P **Keskustaan vahvemmin sitoutuva Pikonlinna:**
Pikonlinnan ympäristöä kehitetään luonnonläheisenä asumisen, työn ja vapaa-ajan paikkana pitäen yllä alueen toiminnallista monipuolisuutta. Alue pyritään kytkeämään vahvemmin keskustaan reitein ja uusien toiminnoin.

T **Tarastenjärven kiertotalouskeskittymä:**
Tarastenjärveä kehitetään elinkeinoelämän solmukohtana Jyväskylätien kehityskäytävässä nojaten Oriveden ja Tampereen suuntiin.

Rs **Teknologian ja teollisuuden Rusko:**
Ruskon työpaikkapainotteista aluetta kehitetään yhteistyössä Tampereen kanssa. Ruskon pohjoispuolelle kehitetään asumiseen painottuvaa Saarenmaan aluetta. Uusi alue on osa vaihteittain rakentuvaa kehäväylää.

Va, Su, Ru **Täydentyvät Vatiala, Suorama ja Ruutana:**
Alakeskuksia täydennetään maltillisesti tukien alueilla olevia kaupan, hyvinvoinnin, koulutuksen ja sivistyksen palveluita.

2040 Kehityskohde

R **Ruutanan uusi asemanseutu:**
Ruutanasessa varataan paikka mahdolliselle uudelle rautatiepysäkille. Pysäkkipaikan ympärille varataan alue tehokkaasti rakennettavalle uudelle alakeskukselle.

Virkistys ja matkailu: keskeiset kehityskohteet

H **Kirkkoharjun ympäristö: liikunta ja elämykset:**
Kirkkoharju muodostaa taajaman viherverkon selkärangan. Kirkkoharjua kehitetään keskeisenä ulkoilu- ja virkistysalueena, jolle voidaan tuoda myös matkailuun liittyviä toimintoja.

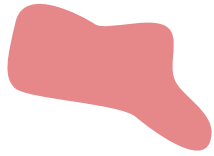
Va **Vesaniemen urbaani ranta:**
Vesaniemen rantaa kehitetään ympärivuotisena vapaa-ajan, virkistys- sekä kesä- ja talviliikunnan paikkana.

K **Monipuolistuva Sarsa – Kaivanto – Vehoniemi:**
Useita erillisiä toimintoja sisältävää matkailu- ja virkistysaluekokonaisuutta kehitetään jatkuvaksi, eheäksi ja viihtyisäksi kokonaisuudeksi.

Vo **Monipuolistuva Vehoniemen harjualue:**
Vehoniemen harjualueen tarjoamaa toiminnallista potentiaalia tarkastellaan. Alueella pyritään tarjoamaan uusia toimintamahdollisuuksia.

L **Laipanmaan erämaaelämykset:**
Laipanmaan aluetta kehitetään monipuolisena matkailun, virkistys- ja luontoon liittyvän yritystoiminnan alueena. Suunnittelussa korostetaan yhteistyötä Pälkäneen kanssa.

Kp **Kaarinanpolun virkistysmaastot**
Kaarinanpolkua ja reittikokonaisuuteen liittyviä virkistysmaastoja kehitetään osana kasvavan kaupunkiseudun ulkoiluverkkoa.

Tiivistyvä nauhataajama 2030:

Aluetta täydennetään. Samalla kohennetaan ympäristön laatua ja edistetään toiminnallista monipuolisuutta. Alueella tavoitellaan hyvää saavutettavuutta eri liikkumismuodoilla sekä laadukasta liikkumisympäristöä. Erityisesti lähipalveluiden saavutettavuuteen kiinnitetään huomiota. Alueen osia profiloidaan esitetyin teemallisoin painotuksin. Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota erityyppisten alueiden luontevaan kytkeytymiseen. Täydennysrakentaminen alueella on suunniteltava huolellisesti ja kokonaisuutena huomioiden ympäristön arvot sekä lähivirkistystyksen tarpeet.

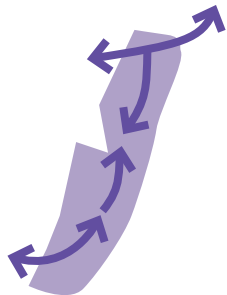

Joukkoliikenteen laatuikäytävä.

Merkinnällä osoitetaan keskeinen joukkoliikenteeseen tukeutuva tiivistyvä vyöhyke, jonka varrelle lisätään asutusta, palveluita ja työpaikkoja. Alue tukeutuu tehokkaaseen joukkoliikennejärjestelmään sekä laadukkaisiin kätelyn ja pyöräilyn yhteyksiin. Joukkoliikenne toteutetaan aluksi bussiliikenteenä, mutta mitoituksessa ja toimintojen sijoittelussa varaudutaan myös raitiotieverkon laajenemiseen. Alueen suunnittelussa kiinnitetään huomioita pysäkkialueiden palveluihin ja saavutettavuuteen, liikenneturvallisuuteen sekä liityntäpysäköinnin tarpeisiin.

Taajamarakenteen kannalta keskeiset ennen vuotta 2030 kehitettävät alueet.

Kasvukehä 2040:

Merkinnällä osoitetaan Tampereen ydinkaupunkiseudun 2-kehään tukeutuva yritys- ja tutkimustoiminnan sekä asumisen vyöhyke. Vyöhykkeen toteutusjärjestykseen kiinnitetään huomiota: Aluetta täydennetään vaiheittain kuroen Kangasalan taajaman läpi. Eteläistä kehäosuutta pyritään täydentämään alkaen Ruskosta, edeten kohti Lentolaa. Pohjoinen kehäosuus tukeutuu Ruutanen taajamaan ja sen kehittämiseen. Linjauksessa Ruutanen länsipuolitse tulee varmistaa virkistys- ja viheryhteyksien jatkuvuus. Kasvukehää suunnitellaan kuntien yhteistyönä. Maankäytön suunnittelussa tavoitellaan tiivistä ja sekoittunutta maankäyttöä sekä edistetään toimintojen saavutettavuutta eri liikkumistavoin.

Taajamarakenteen kannalta keskeiset vuoteen 2040 kehitettävät alueet.

Nykyisen tieverkon keskeiset osat

Rautatie

Kylähelmet.

Vetovoimatekijöiksi on tunnistettu erityisesti maaseutumainen asuminen ja miljö, yhteisöllisyys sekä mahdollisuus virkistystyksen ja matkailuelinkeinojen kehittämiseen. Nämä tekijät tulee huomioida kylien maankäytön suunnittelussa. Täydennysrakentaminen alueella on suunniteltava huomioiden kulttuuri- ja maisema-arvot.

Sahalahden ympäristöä kehitetään asuin ympäristönä sekä ruoantuotannon ja siihen liittyvien elinkeinojen kohdealueena. Maankäytön ja täydennysrakentamisen suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota erilaisten toimintojen ja kulttuuriympäristön arvojen yhteensovittamiseen.

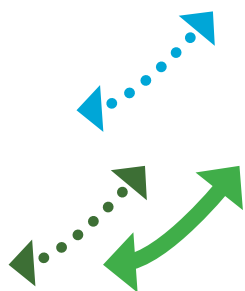

Kuhmalahden kirkonkylän vahvistaminen viihtyisänä ja elinvoimaisena maaseutuasumisen alueena: Täydennysrakentaminen alueella on suunniteltava huomioiden kulttuuri- ja maisema-arvot.

Virkistys- ja matkailupalveluiden erityiset kehittämiskohteet:

Alueiden kehittämisessä tulee huomioida luonnon, maisemien ja kulttuuriperinnön arvot, jotka ovat lähtökohtaisestikin kohteiden keskeisiä vetovoimatekijöitä. Kohteiden liittyminen koko kunnan virkistys- ja matkailuverkostoon on huomioitava ja taattava alueille tehtävien suunnitelmien yhteydessä.

Keskeinen vesistöreitti.

Matkailu- ja virkistystoimintojen kehittämismahdollisuudet huomioidaan rantojen ja vesistönylitysten suunnittelussa.

Keskeinen ulkoilureitti.

Matkailu- ja virkistystoimintojen kehittämismahdollisuudet huomioidaan ympäristön suunnittelussa. Reitin jatkuvuus ja liityntä reitille eri kulkumuodoin mahdollistetaan.

Rannat, joilla loma-asuntojen muuttaminen ympärivuotiseksi on suotuisaa. Määrittely perustuu kaavatyön osana tehtyyn edullisuusvyöhyketarkasteluun. Määrittäviä tekijöitä tarkastelussa ovat olleet etäisyys palveluihin, alueella oleva infrastruktuuri sekä liikenneturvallisuus. Keskustaajaman lähialueet on jätetty pois tarkastelusta, koska ne ovat taajaman mahdollista kasvualuetta vuoden 2040 jälkeen ja vaativat näin ollen kokonaisvaltaisempaa suunnittelua.

Julkiset taajaman läheiset rannat, joiden muodostamaa kokonaisuutta kehitetään matkailun ja virkistysten kohteina luonnon ja kulttuuriperinnön arvojen ehdoilla.

Erityinen yhteistyötarve naapurikuntien ja kuntarajojen ylittävien toimijoiden kanssa erilaisten suunnitelmien ja strategioiden laatimisen yhteydessä.

Kulttuuriperinnön ydinalue.

Merkinnällä osoitetaan merkittävät laajat, yhtenäiset kulttuuriperinnön tihentymät. Alueet sisältävät paikallisesti ja maakunnallisesti arvokasta kulttuuriperintöä joka voi olla luonteeltaan arkeologista, historiallista tai maisemallista. Alueen arvot huomioidaan kaikessa alueelle kohdistuvassa suunnittelussa voimavarana, tukien samalla arvojen säilymistä.

Hevostalouden kehittämisalue.

Alueen suunnittelulla pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia hevosläheiseen asumiseen sekä hevostalouden hyödyntämiseen kunnan matkailu- ja virkistyspalveluiden osana. Reittien ja ympäristön suunnittelussa huomioidaan liikkuminen hevosella.

Luontomatkailun kehittämisalue.

Alueen suunnittelulla pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia luontomatkailun kehittämiseen. Alueen luonto- ja maisema-arvojen säilyminen on tavoitteen kannalta keskeistä.

Maatalouselinkeinojen kehittämisalue.

Alueen suunnittelulla pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia maatalouselinkeinojen ja maaseutumatkailun edistämiseen.

Arvoalueet (ei kehittämismääräys)

Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksen aineisto

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Natura 2000-alueet

Luonnonsuojelualueet

Luonnon ja virkistysten kannalta merkittävät alueet

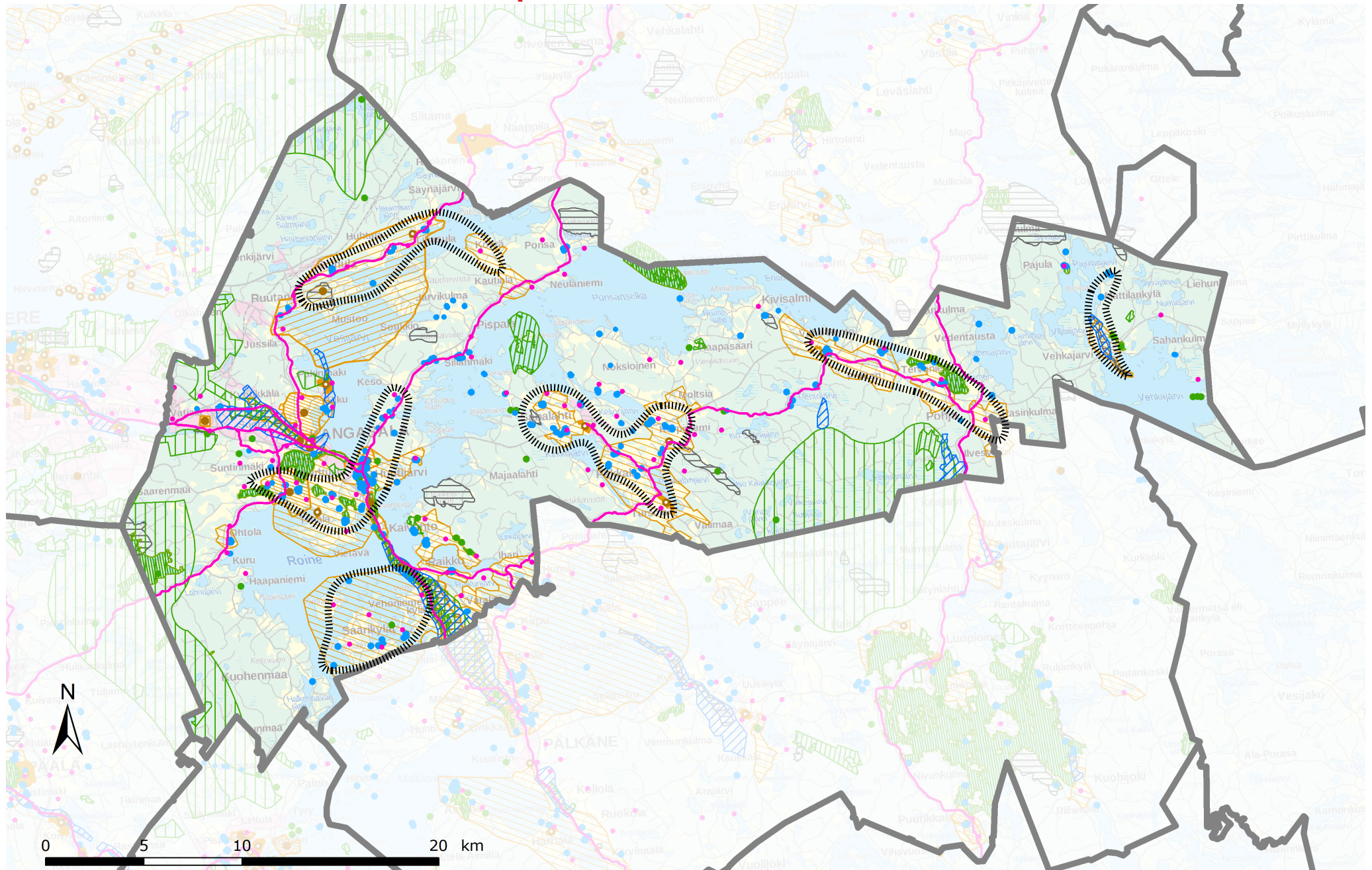

Arvokkaat geologiset muodostumat

Pohjavesialueet

Teemataarkastelu: Ympäristön arvot

Arvoalueet

Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksen aineisto

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Natura 2000-alueet

Luonnonsuojelualueet

Luonnon ja virkistyskannalta merkittävät alueet

Arvokkaat geologiset muodostumat

Pohjavesialueet

Arvokartalta on nostettu esiin kulttuuriperinnön ydinalueina alueelliset klusterit, joissa on runsaasti eri tyyppisiä paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Näitä ovat erilaiset muinaismuistot, rakennetun ympäristön kohteet sekä vanhat kylät ja tiet. Ydinalueiden esiin nostamisella saadaan tuotua kaavakartalle myös paikallisia arvoja sekä arkeologinen kulttuuriperintö, joka kaavakartalla olevista maakuntakaavan laajojen arvoalueiden esityksestä yksittäisten kohteiden mittakaavan vuoksi puuttuu.

Ydinalueille on muotoiltu seuraava kaavamääräys:

Kulttuuriperinnön ydinalue.

Merkinnällä osoitetaan merkittävät laajat, yhtenäiset kulttuuriperinnön tihtymät. Alueet sisältävät paikallisesti ja maakunnallisesti arvokasta kulttuuriperintöä joka voi olla luonteeltaan arkeologista, historiallista tai maisemallista. Alueen arvot huomioidaan kaikessa alueelle kohdistuvassa suunnittelussa voimavarana, tukien samalla arvojen säilymistä.

Arvoalueet

Pirkanmaan liiton ja maakuntamuseon täydentävät aineistot:

Muinaisjäänneksien ja muinaisjäännealueiden

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Pienet luonnonsuojelualueet

Historialliset tiet

Historialliset kylät

Kaavan kuvaus

Kangasalan strategisen yleiskaavan tarkasteluvuosi on 2040. Kaavalla on siis haluttu ennakoida yhdyskunnan ja yhteiskunnan muutoksia pitkälle tulevaisuuteen. Kaavassa keskitytään strategiaan kehittämistavoitteisiin koko kunnan mittakaavassa. Tavoitteena on yhdyskuntarakenteen suunnitelmallinen, hallittu kehitys, jossa erilaiset toiminnot ja kuntatalous etenevät tasapainoisesti. Kaavaprosessin aikana ympäristön, kulttuuriperinnön ja maiseman arvot ovat nousseet esiin keskeisinä kunnan vetovoimatekijöinä, joihin kaavaratkaisu nojaa merkittävästi.

Tulevaisuuden ennustettavuuden epävarmuus edellyttää kunnan maankäytöltä joustavuutta. Muutokset ihmisten elintavoissa, esimerkiksi teknologian vaikutus elinkeinoelämän ja palvelurakenteiden toteutumiseen, edellyttävät kaavalta joustavuutta ja mahdollisuutta vaihtoehtoihin ratkaisuihin. Toisaalta esimerkiksi kuntatalous ja kunnan palvelurakenteen osien vahvistaminen heikentyvillä alueilla vaativat strategisia linjauksia.

Kaavan perusrakenne

Kaavan lähtökohtana oletetaan Kangasalan väestön ja myös työpaikkojen määrän kasvavan tulevaisuudessa suhteellisen voimakkaasti hyötyen Tampereen seudun vetovoimasta. Tätä lähtökohtaa tukevat mm. tilastokeskuksen väestöennusteet ja Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksen väestösuunnitteet. Tilastokeskuksen viime vuosien lukujen valossa Kangasalle muutetaan pääosin Tampereelta, ja tyypillinen muuttaja on 25-35 -vuotias nuori aikuinen. Muuttopäätöksessä olennaista on mielikuva kunnasta, palvelujen saatavuus ja ympäristön laatu. Kangasalta pois muuttavissa nousee esiin väestöryhmänä opiskelijat.

Muuttovoiton odotetaan suuntautuvan erityisesti keskustaaajamaan, jonne kaavassa on osoitettu sekä nykyisten alueiden tiivistämistä että uusia aluevarauksia. Vaikka keskustaaajaman merkitys kehitettävänä ympäristönä painottuu muuttoliikkeen ansiosta, myös maaseutuasumisen uskotaan kiinnostavan osaa muuttajista. Kunnan sisäistä muutttoa on jonkin verran odotettavissa sekä maaseudulta urbaaniin taajamaan että päinvastoin taajamasta kylien maaseutumaisemiin ja -rannoille.

Kaavaratkaisulla on haluttu tukea erilaisten alueiden identiteettiä ja toimivaa palvelurakennetta. Myös saavutettavuuskysymyksiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Taajamien yhdyskuntarakenteesta tavoitellaan tiivistä, eheää ja toiminnallisesti monipuolista. Kylistä ja maaseudulta on kaavassa nostettu esille strategisia vetovoimatekijöitä, jotka mahdollistavat maaseutuasumista, yrittäjyyttä, matkailua ja vapaa-ajan asumista. Taajaman ja maaseudun sitoo toisiinsa vahva lähivirkistystyksen ja elämysmatkailun verkosto. Tähän kuuluvat harjut, rannat ja erämaat sekä toisaalta hevostalouteen ja lähiruokaan liittyvät paikat ympäröivine maalaismaisemineen.

Nauhataajama

Kangasalan tiivein yhdyskuntarakenne on nauhaajamassa. Kaavaratkaisulla pyritään tiivistämään keskustaajamaa tunnistuen ympäristön ja kulttuuriperinnön arvot vetovoimatekijöinä ja huomioimalla lähivirkistystarpeet. Täydentävän rakentamisen yhteydessä parannetaan liikkumisympäristön laatua ja elämyksellisyttä. Uutta rakentamista suunnataan erityisesti taajaman halki virittyvän joukkoliikenteen laatuikäävän varrelle.

Taajamassa tehtävät täydentävät toimenpiteet ovat monenlaisia. Suurin yksittäinen muuttuva alue on Lamminrahkan uusi kaupunginosa, joka on suunniteltu noin 8000 asukkaalle. Alueen suunnittelussa painotetaan kestäviä liikkumistapoja eli joukkoliikennettä, pyöräilyä ja kävelyä. Suunnittelua tehdään vuorovaikuttavasti Tampereen kaupungin kanssa, sillä kuntien rajan tuntumassa esimerkiksi liikumis- ja palveluverkko liittyvät tiiviisti toisiinsa.

Kaksi muuta merkittävästi tulevaisuudessa muuttuvaa keskustaajaman aluetta ovat Lentola ja Keskusta. Molemmissa palvelukeskittymissä yhdyskuntarakennetta pyritään monipuolistamaan tuomalla alueille uusia toimintoja ja parantamalla toimintaympäristön laatua. Maankäytön suunnittelulla halutaan mahdollistaa erilaisten kohtaamispaikkojen syntymistä sekä asukkaiden että elinkeinoelämän tarpeisiin.

Kaavassa esitetty taajaman tiivistämismerkintä koskee strategisten esille nostettujen muutoskohteiden lisäksi myös taajaman muita osia kuten Vatialaa, Suoramaa ja Ruutanaa. Näillä alueilla voidaan tehdä monenlaisia tiivistäviä toimenpiteitä, joilla samalla pyritään nostamaan elinympäristön laatua ja tukemaan palveluverkkoa. Huomiota tulee kiinnittää myös taajaman sisäisten osien luontevaan keskinäiseen kytkeytymiseen.

Nauhataajamaan on osoitettu kaavassa myös virkistys- ja matkailutoimintoja tukevia kaavamääräyksiä. Keskustan rantojen virkistysmahdollisuuksiin on kiinnitetty huomiota, ja tavoitteeksi on otettu mm. Pikkolinnan alueen sitominen toiminnallisesti paremmin ydinkeskustaan. Taajaman keskeinen muodonantaja ja maise-maelementti on Kirkkoharju, joka kaavassa on nostettu esille liikunta- ja elämys-verkon keskeisenä elementtinä.

Kehä II

Nauhaajaman tiivistymisen ja laajentumisen ohella tapahtuu taajaman vaihteista laajenemista Tarastenjärven ja Ruskon suunnalta kohti nauhataajamaa. Kehän rakentuminen nojaa kaupunkiseudun olemassa oleviin taajamiin. Tarastenjärven ympäristö profiloituu kiertotalousteeman ympärille. Rusko puolestaan liittyy työpaikkavaltaisena alueena Tampereen Hervannan teknologikeskittymään ja edelleen Lempäälän Sääksjärven keskukseen ja yritys-alueisiin.

Kehän rakentuessa syntyy liikenteellinen yhteys aina Pirkkalaan lentokentälle asti. Kehäväylä ei ole nopea moottoritie vaan ympäröivää maankäyttöä palveleva kokoojäväylä. Pohjoisen Ruutana-Lentola-yhteyden on tarkoitus toteutua aluksi ns. Vatialantien jatkeena, joka sitoo Ruutanan nauhataajamaan ja Lentolan palveluihin. Tähän kehitykseen nojaa osaltaan myös Ruutanaan kaavassa varattu uuden aseman ympäristö, jossa yhdyskuntarakenne on tiivistä erityisesti rautatieseisakkeen ympärillä. Myöhemmin kehän pohjoisosa on tarkoitus linjata Laureeninkallion länsipuolitse Ruutanan taajamarakennetta tukien.

Kehäväylän ympäristön kehittämisessä on kaavassa kiinnitetty huomiota juuri alueiden toteutusjärjestykseen. Ruskon alue nojautuu aluksi kiinteästi Tampereen Hervantaan. Kaukajärven läheisyyteen suunnitellun Saarenmaan alueen toteuttaminen edellyttää kehäväylän suunnittelun ja toteuttamisen olevan riittävän pitkällä. Kun kehittyvä taajamarakenne ja kehäväylä saavuttavat Lentolan, muuttuu kehäväylän ja nauhataajaman solmukohdan saavutettavuus. Lentolaan on muutoksen myötä odotettavissa uudenlaisia toimintoja. Muutokseen sopeutuminen edellyttää Lentolan suunnittelussa varautumista erilaisiin tilanteisiin. Strategisessa yleiskaavassa onkin aluksi määritelty kehitettäväksi Kangasalan tien joukkoliikenneikäävän varren miljöötä huomioiden aluevaraukset kehäväylän liikenneliittymälle.

Kylät ja maaseutu

Kangasalan maaseudun elinvoimaisuuden haasteena on erityisesti kunnan itäosisa väestön väheneminen ja ikääntyminen, mikä heikentää alueen palveluverkkoa. Palveluiden säilymisen ja kylien elinvoimaisuuden tukemiseksi kaavassa on osoitettu maaseudun täydennysrakentamista ohjattavaksi kyläkeskuksiin. Loma-asuntojen käyttötarkoituksen muuttamisesta pysyväan asumiseen on strategisen yleiskaavan osana tehty edullisuusvyöhyketarkastelu, jossa on tutkittu ne rannat, joilla muuttaminen on palveluverkon, infrastruktuurin ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta suotuisaa. Tarkastelun tuloksien pohjalta on osoitettu kaavaan suotuisat rantavyöhykkeet.

Maaseudun mahdollisia elinkeinoja on tuotu kaavassa esille rinnakkain ympäristön, kulttuuriperinnön ja maiseman arvojen kanssa. Kaavassa on esitetty symbolein hevostalouden sekä lintu- ja kalastusharrastusten kohdealueita sekä eläintalouden kohteita, jotka linkittyvät lähiruokateemaan. Näillä merkinnöillä on pyritty edistämään maaseudun kehittyvien elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja toisaalta myös tukemaan alueisiin liittyvien maisema- ja ympäristöarvojen säilymistä. Metsätalouteen, maa-ainesten ottoon ja energiantuotantoon ei kaavassa ole esitetty suoria rajoituksia tai määräyksiä.

Kylähelmet

Maaseudun kylien muodostamassa verkostossa keskeisiksi kehittämispaikoiksi on kaavassa nostettu Sahalahti ja Kuhmalahden kirkonkylä. Näillä keskitymillä on kaavan lähtötietotarkastelun ja vuorovaikutteisen suunnittelun valossa nähty olevan paras kehittämispotentiaali ympäröivän maaseudun palvelukeskittyminä. Sahalahden ja Kuhmalahden keskuspaikkojen ohella on kaavassa esitetty useita pienempiä kylähelmiä, joiden elinvoimaa pyritään tukemaan mm. mahdollistamalla niissä uudisrakentamista. Kaavassa ei ole linjattu tulevaisuuden kouluverkkoa, jonka edellytykset saattavat muuttua kaavan tavoitevuoteen mennessä johtuen useista syistä kuten kylien toteutuneesta väestökehityksestä, koulujen opetusmenetelmien kehittymisestä tai koulukuljetusten järjestämistavoista.

Sahalahden erityispiirre on vireä elinkeinoelämä joka nojautuu ruoantuotantoon. Kaavalla on pyritty luomaan tämän toiminnan kehittymiselle edellytyksiä. Elinkeinoelämän tavoitteiden rinnalla Sahalahtea on myös osoitettu kehittäväksi asuinympäristönä. Tällä on pyritty katkaisemaan kylän väkiluvun laskeminen ja tukemaan kylätaajamassa ja ympäröivällä maaseudulla saatavilla olevia palveluita. Sahalahden kehittämisellä pyritään tukemaan myös läheisten Pakkalan ja Lahdenkulman kylien elinvoimaisuutta.

Kunnan itäisissä osissa on nostettu potentiaalisesti palvelukeskittymäksi Kuhmalahden kirkonkylä, jossa on tarjolla asemakaavoitettuja tontteja asumiselle ja palveluille. Pienempiä kehitettäviä kylähelmiä itäisellä Kangasalla ovat Pohjan ja Vehkajärven kylät.

Pieniä kylähelmiä on kaavassa myös läntisellä Kangasalla. Raikku ja Saarikylät sijoittuvat nauhataajaman jatkeena kohti etelää kaartuvan harjujonon varrelle, hyötyen kaavassa esitettävästä virkistys- ja matkailupalveluiden verkostosta. Nauhataajaman ulkopuolisten laajojen maa- ja metsätaloussympäristöjen kehitettävänä kylähelminä on kaavassa esitetty Kuohenmaan ja Kautialan kylät, joissa on vireää kylätoimintaa.

Kaavan vaikutukset

Yhdyskuntarakenteelliset ja yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Yhdyskuntarakenne

Kaavan lähtökohtana oleva Kangasalan väestön ja työpaikkojen määrän kasvu voidaan nähdä erittäin todennäköisenä. Maakuntakaavan väestösuunnitteen vaihteluvälin alarajallakin kasvu on lähes 10 000 henkilöä. Valtaosan uudisasukkaista odotetaan sijoittuvan keskustaajamaan, mihin vastataan Lamminrahkan uudisalueella ja olevan taajaman tiivistämisellä. Voimakas kehittyminen kasvattaa taajaman merkitystä maaseutuun nähden entisestään. Taajaman aluevarausten ylitysriski on huomioitu kaavassa määrittelemällä kehävyöhykkeen ja Ruutanen uuden asemanseudun toteuttamisjärjestyksiä.

Väestökehitykseen liittyvänä lähtöoletuksena on ollut, että osa kasvun tuomasta väestöstä hakeutuu maaseudulle pitkälti joko maaseutumaisen elämäntavan tai mökille muuttamisen houkuttelemisena. Riskinä olevaa yhdyskuntarakenteen hajautumista kunnallistaloudellisine vaikutuksineen on kaavassa pyritty hallitsemaan nostamalla eri puolilta maaseutua kaavakartalle kyläseutuja, joissa maaseutumaisen rakentamista voidaan ohjata palveluiden ja infrastruktuurin läheisyyteen. Kyläseutujen läheisyydessä on osoitettu myös rantoja, joilla loma-asuntoja on suotuisaa muuttaa vakituksiksi. Kyläseutuja on kaavassa osoitettu esiin kymmenen. Maaseudun asukaskehitys on viime aikoina kuitenkin ollut melko vähäistä. Kyliin suuntautuva uusi väkimäärä ei välttämättä kaikkialla nouse korvaamaan edes luonnollisen poistuman muodostamaa vähenemää. Riskinä on, että uudisrakentamisen elinvoimaisuutta lisäävät vaikutukset jäävät ainakin joissain kylistä heikoiksi. Hierarkian osoittamiseksi on kaavassa nostettu kaksi perustellusti valittua kylää muita keskeisimmiksi kehittämispaikoiksi joissa palveluiden säilymistä pyritään erityisesti tukemaan.

Kasvukeskittymissä tyypillinen ilmiö on haja-asutuksen syntyminen taajaman reuna-alueille. Tätä on pyritty kaavassa hillitsemään osoittamalla edellä mainittuja asumisen mahdollisuuksia kylissä ja niiden rannoilla. Taajama-alue on kaavassa selkeästi määritelty, ja taajaman ympäröivä vyöhyke on jätetty pois loma-asuntojen muutosten edullisuusvyöhykkeistä. Taustalla on hajautumisen estämisen ohella maakuntakaavan pitkän aikavälin tähtäimen mukainen ajatus varautumisesta vuoden 2040 jälkeiseen taajamien laajentumiseen.

Kaavassa on siis tarjottu monipuolisesti erilaisia sijoittumispaikkoja asumiselle ja työpaikoille. Alueet vastaavat erityyppisiin asumispreferensseihin ja elinkeinoelämän kehitysnäkymiin. Alueiden Kehittämisedellytysten tukemiseksi on kaavassa määritelty paikallisia viihtyvyyteen, hyvinvointiin ja vetovoimaan liittyviä tekijöitä ja niiden muodostamia toiminnallisia verkostoja. Täydennysrakentaminen ja kehittäminen nojautuvat olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja infrastruktuuriin. Taajamista ja kylistä irrallisia, kunnallistaloudellisesti kalliita kehittämisalueita ei ole kaavassa osoitettu.

Palvelut

Kaavan tavoitteeksi julkisten palveluiden suhteen on muodostunut riittävän tehokas ja toimiva verkosto. Julkisen palveluverkon kehittämiseen liittyy kuitenkin useita epävarmuustekijöitä. Muun muassa kuntatalouden epävarmuus ja palvelutuotannon tehokkuusvaatimukset, valtakunnan ja maakunnan tasolla suunnitteilla olevat muutokset sekä alueellisten väestöennusteiden toteutumisen ennakointi luovat pitkän tähtäimen suunnittelusta erityisen haastavan. Esimerkiksi koulujen oppilasmäärien muutoksia voidaan suhteellisen tarkalla tasolla arvioida vain 5-10 vuoden tähtämellä. Kaavan tavoitevuoteen asti ulottuvat ennusteet ovat jo huomattavan epävarmoja.

Kaavassa keskeisiksi palvelukeskittymiksi on nostettu Keskusta ja Lentola. Molemmissa näistä on tunnistettu tarve kehittää ympäristön viihtyvyyttä ja toimintojen monipuolisuutta keskuksen vetovoiman tukemiseksi. Keskustassa kaavan mukainen kehittäminen on jo käynnissä: alueelle on viimevuosina tullut runsaasti uusia, erityisesti julkisia palveluita, ja keskustaa täydentävät urbaanit asuinalueet ovat aktiivisesti suunnitteilla. Keskustan osalta siis kaava voidaan nähdä hyvinkin realistisena.

Lentola puolestaan on monella tapaa keskustaa haastavampi kehittämiskohde. Kyseessä on tällä hetkellä pääosin henkilöautolla tapahtuvaan asiointiin perustuva kaupan alue, jonka vetovoimaa heikentää suhteellisen lähellä oleva Tampereen Linnainmaan palvelukeskittymä. Lentolan toiminnallinen monipuolistaminen ja miljöön vieminen ihmisen mittakaavaan saattaa olla haastavaa, mutta voi toisaalta tuoda alueelle kaivattua vetovoimaa. Kaavassa on otettu ensimmäisen vaiheen tavoitteeksi kehittää aluetta Kangasalan tien varrella. Seudullisen kakkoskehän valmistuminen lisää todennäköisesti aikanaan Lentolan alueen vetovoimaa paitsi kaupan ja palvelujen sijaintipaikkana, myös asuinalueena. Alueella on siis runsaasti pitkän aikavälin kehittämispotentiaalia. Riskinä on tulevien maankäyttöratkaisujen estyminen, jos ei uuden saavutettavuustilanteen antamia mahdollisuuksia huomioida nykykaavoituksessa.

Kaavassa on nostettu taajama-alueesta keskustan ja Lentolan palvelukeskittymien lisäksi Vatiala, Suorama ja Ruutana sekä Pikonlinna joiden lähipalveluita tuetaan tiivistämällä ja eheyttämällä taajamaa. Taajaman virkistyspalveluiden saavutettavuutta on tuettu kaavassa osoittamalla harjuja mukaileva ja taajaman lävistävä viherverkon selkäranka sekä Kaarinanpolun seudullinen virkistysyhteys ulkoilumaastoineen. Riskinä lähipalveluiden säilymiselle on suurten kaupallisten keskittymien kuten Tampereen Linnainmaan ja tulevaisuudessa mahdollisesti myös Lentolan vetovoima.

Maaseudun palveluverkko on heikentynyt, mikä on kytköksissä toisaalta väestökehitykseen ja toisaalta elinkeinöelämän muutoksiin. Tämä kehitys on osin ollut taustalla myös hiljattain tapahtuneissa kuntaliitoksissa, joissa Sahalahden ja Kuhmalahden kunnat ovat liittyneet yhteen Kangasalan kanssa. Maaseudun palveluiden ja esimerkiksi joukkoliikenteen palvelutason säilyttäminen on myös tulevaisuudessa kunnan palvelujen suunnittelussa keskeisiä haasteita.

Liikenteen ja maankäytön yhteisvaikutus

Kangasalta liikkumisen pääsuunta on Tampereelle päin, kunnan sisäinen liikenne on pääosin taajamien ja kylien välistä liikennettä. Taajaman osalta kaavassa on osoitettu laajoja infrahankkeita, joiden toteutumisajankohtia ei voida tarkasti ennustaa. Näitä ovat seudullinen kehäväylä, Tampereen raitiotieverkoston ulottaminen Kangasalle sekä Ruutanan lähijunapysäkki ympäristöineen. Näiden hankkeiden ympäristössä kaavassa on erityisesti korostettu maankäytön joustavuutta, vaihteistusta ja ennakoivien aluevarausten suunnittelua.

Valtatie 12 Tampereen suuntaan on yksi pääreiteistä Tampereen ja Kangasalan välillä ja myös ruuhkaisin väylä Kangasalla. Pitkällä aikavälillä Tampereen ja Kangasalan maankäyttö kytkeytyy kiinni toisiinsa tällä osuudella, ja se edellyttää yhteyden merkittävää kehittämistä nykyisestä. Lamminrahkan muodostamia liikenteen lisäpaineita on kaavassa pyritty hillitsemään nostamalla kestäviin liikkumistapoihin panostaminen alueen kehittämistavoitteisiin.

Vahvistuva nauhataajama kytkeytyy tiivistyvän maankäytön myötä yhä kiinteämmin kiinni Tampereeseen. Liikkumisen näkökulmasta maantiestä 339 (Kangasalantie) muodostuu joukkoliikenteen laatukäytävä, joka kulkee Tampereen keskustasta Kangasalan keskustaan. Käytävän varrelle muodostuu tiheä asutus, mikä mahdollistaa hyvän palvelutason joukkoliikenteelle ja edistää kestävästä liikkumisesta. Lentolan alueen kehittyvä maankäyttö saattaa osaltaan vahvistaa raitiotien toteuttamismahdollisuutta Tampereelta Kangasalle. Mahdollinen raitiotielinjaus edellyttää sen tarkempaa tutkimista ja esittämistä jatkossa sekä Tampereen että Kangasalan yleiskaavoissa, jotta väylä on tilan puolesta mahdollista toteuttaa. Linjan sijainti ohjaa myös muuta maankäytön suunnittelua.

Kaavassa esitetyt, pitkällä aikavälillä tavoitteellisesti toteutuvat uudet kehäyhteydet Ruskontielle ja edelleen valtatielle 3 sekä Lentolasta Ruutanaan valtatielle 9 muuttavat jonkin verran liikenteen suuntautumista ja vähentävät nykyisten Tampereelle suuntautuvien väylien kuormitusta. Kangasalan saavutettavuus paranee etelä- pohjoissuunnan liikkumisen näkökulmasta, kun Lentola - keskusta alue kytkeytyy kehäteiden vaikutusalueeseen. Samoin Sääksjärvi ja Pirkkalan lentokenttä ovat kehäväylän muodostuttua paremmin saavutettavissa. Elinkeinoelämän kuljetukset hyötyvät uusista yhteyksistä. Ne osaltaan lisäävät Kangasalan houkuttavuutta elinkeinoelämän toimintojen sijoittumispaikkana.

Uudella kehäväylällä voi olla autoistumista lisäävä vaikutus, jota on kaavassa lievennetty määrittelemällä kadun luonnetta. Kaavan mukaisen maankäytön oletetaan parantavan kunnan työpaikkaomavaraisuutta, mikä vähentää liikkumistarvetta ja tukee kestäviä kulkumuotoja. Uuden kehäväylän ja nauhataajaman leikkauspisteeseen sijoittuvaan Lentolaan on pitkällä aikavälillä odotettavissa suuria muutoksia. Riskinä on, että alueen saavutettavuus jää pääosin henkilöautoliikenteen varaan, mikä eriarvoistaisi alueen palveluiden kuluttajia ja loisi estevaikutusta nauhataajaman sisäiseen liikkumisverkostoon. Tämän vuoksi toimiva ja viihtyisä kävely-ympäristö on nostettu Lentolan kannalta tärkeäksi teemaksi.

Keskustaajaman ulkopuolella yksi tulevaisuuden haasteista on maaseutualueiden pitäminen joukkoliikenteen piirissä. Toimiva joukkoliikenne edellyttää kylien pysymistä asuttuina. Kaavalla onkin pyritty ohjaamaan maaseudun väestöä kyliin.

Elinkeinoelämä

Keskeisinä teknologia- ja teollisuustoiminnan kehittämispaikkoina kaavassa nousevat esille Valtatien 12 varren ja Lentolan yritysalueet, Ruskon ja Tarastenjärven teknologia- ja kiertotalousalueet sekä Sahalahden elintarviketeollisuuskeskittymä. Taajamien tiivistyminen saattaa tuottaa rajoitteita toiminnalle tai sen laajentamiselle. Tiivistämisellä on kuitenkin myös positiivisia vaikutuksia, sillä se tuo yrityksille potentiaalista työvoimaa ja kontakteja sekä oikein toteutettuna kohentaa alueen viihtyisyyttä.

Palvelualoille väestön kasvu tuo uusia asiakkaita. Yhteisöllisyys on teemana noussut kaavaprosessin aikana voimakkaasti esille. Kaava tukee yhteisöllisyyttä monella tapaa. Keskustan kehittäminen palvelupainotteisena kohtaamisten paikkana esimerkiksi tukee koko Kangasalan elinkeinoelämää, sillä syntyvissä kohtauspaikoissa on mahdollisuus verkostoitua ja välittää eteenpäin yrityselämän hiljaista tietoa.

Kaava vastaa sekä kunnallisiin että seudullisiin maankäytön kehittämistavoitteisiin elinkeinoelämän osalta. Kaavassa on pyritty huomioimaan vaiheittaisesti uuden kakkoskehän varren alueet, kehityksen alkupisteinä Tarastenjärven kiertotalouskeskittymä, Lentolan palvelukeskittymä ja Ruskon teollisuuspainotteinen uusi alue. Kehän vaiheittaisella rakentumisella edistetään vahvan yrityskulttuurin hiljattaista syntymistä jo ennen kuin uusi tielinjaus on kokonaisuudessaan toteutunut. Sahalahden ja Pakkalan ympäristön elintarviketeollisuuden kehityspainotus on esitetty kaavassa omalla merkinnällään.

Kaavaprosessin aikana on noussut voimakkaasti esille luonto- ja elämysmatkailua koskevat tavoitteet. Kaavassa onkin painotettu näitä nostamalla esille keskeisiä kehityskohteita ja teemoja. Matkailupalveluiden lisääntymisen sekä kulttuuriperinnön ja ympäristön arvojen nostaminen vetovoimatekijäksi vaikuttavat positiivisesti myös kunnan houkuttelevuuteen asuinpaikkana, mikä puolestaan houkuttelee kuntaan potentiaalista työvoimaa. Kaavakartassa osoitetut seudulliset nuolet Pälkäneen suuntaan osoittavat tarpeellista yhteistyötä matkailu- ja virkistyspalveluiden verkoston suunnittelussa. Nämä maaseudun kehittyvät elinkeinot ottavat lähtökohdaksi jo nyt olemassa olevat toiminnot, joita on kaavassa tuettu teemoittaisin määräyksin.

Metsätalouteen liittyen kaavassa ei ole esitetty suoria rajoitteita tai kehittämismääräyksiä. Strateginen yleiskaava on luonteeltaan erilainen kuin tarkemmat osayleiskaavat, jossa varataan alueita maa- ja metsätaloustalouteen. Strategisen yleiskaavan vaikutus metsätalouteen on vähäinen. Maaseudulla kehittämistä on osoitettu kylämiljoihin ja rannoille, jotka eivät ole metsätalouden ydinaluetta. Kaavassa taustoituksena esitetyillä luonnon ja kulttuuriympäristön arvoalueilla metsänhoitoa rajoittavat maakuntakaava tai alueella mahdollisesti voimassa oleva oikeusvaikutteinen osayleiskaava.

Kunnallistalous

Kaavalla täydennetään olemassa olevaa taajamaa. Tämä hillitsee taajaman laajentumista ja sen tuomia uuden kunnallistekniikan ja palveluverkon rakentamistarpeita. Taajaman laajentumista on kaavassa osoitettu välittömästi nykyisen taajaman jatkeeksi. Uusia, taajamarakenteesta irrallisia alueita ei ole esitetty. Laajemmilla kehittyvillä alueilla infrastruktuurin laajentamista ja kunnallisteknisiä kustannuksia on pyritty hallitsemaan esittämällä alueiden toteutukseen vaihteistusta.

Myös maaseudulla uutta rakentamista on ohjattu olemassa olevan kunnallistekniikan läheisyyteen. Tämä tukee paitsi infrastruktuurin tehokkuutta, myös palveluiden kuten koulukyytien ja terveydenhuollon toteutusmahdollisuuksia.

Kaavassa on esitetty sekä taajamaan että maaseudulle strategisiin erityisteemoihin liittyviä kehittämismerkintöjä. Näitä ovat mm. Lentolan monipuolistuminen, Keskustan kulttuuripalvelut sekä luonto- ja matkailuympäristöt eri puolilla Kangasalaa. Näiden linjausten toteuttamiseen liittyy investointeja, joiden tuloutuminen takaisin tapahtuu osittain epäsuorasti ja joihin liittyy erilaisia epävarmuustekijöitä kuten tulevaisuuden ennustamattomissa olevat megatrendit ja ilmiöt.

Kynnyshanke: Raitiotieliikenteen ulottaminen Tampereelta Kangasalle

Taajamien (keskustaajama ja Sahalahti) joukkoliikennetarjontaa voidaan tukea täydentämiskäytöksellä joukkoliikennereittien läheisyydessä. Samalla tuetaan myös alueiden lähipalveluita. Välineitä taajamarakenteen eheyden tukemiseen ovat osayleiskaavat ja asemakaavat sekä niihin kytkeytyvät erilaiset selvitykset ja kehittämissuunnitelmat. Myös hajakäytöksen ohjaamisella ja siihen liittyvillä lupakäsittelyillä on merkitystä taajamarakenteen kannalta.

Keskustaajamassa strategisen yleiskaavan toteutuksen kannalta keskeinen joukkoliikennekysymys on Tampereen raitiotieverkon mahdollinen ulottaminen Kangasalle. Raitien pituudesta ei ole strategisen yleiskaavan laadintahetkellä varmuutta; esillä on ollut vaihtoehtoja linjan päätepisteestä Lamminrahkassa tai jopa Keskustassa. Strategisessa yleiskaavassa on osoitettu omalla kehittämismerkinnällään joukkoliikennekäytävä, joka käsittää erilaiset reittivaihtoehdot. Näiden maankäytöltään tehostuvien alueiden joukkoliikenne on järjestettävissä myös tehokkaalla bussiliikenteellä. Liikennekäytävän varrella edistetään strategisella yleiskaavalla myös muita kestäviä liikkumistapoja: kävelyä, pyöräilyä ja esimerkiksi yhteiskäyttöautoja.

Kynnyshankkeet: Kakkoskehä ja Ruutanan raidepysäkki

Kakkoskehän muodostumista valmistellaan kaavoitushankkeiden vireille tulon lisäksi erilaisilla aluekohtaisilla kehittämishankkeilla ja selvityksillä. Näitä ovat esimerkiksi Ruskon alueen toiminnallisen profiloitumisen selvittäminen ja Jyväskylätien varren (VT 9) maankäytön kehittäminen. Molemmissa selvitystyöissä keskeistä on yhteistyö naapurikuntien, näissä tapauksissa Tampereen ja Oriveden kanssa.

Kakkoskehän muodostumista edistetään aloittaen kaavakartan nuolimerkintöjen osoittamalla tavalla etelässä Ruskosta Saarenmaan alueen läpi edeten kohti Lentola. Lentolan kytkemiseen osaksi kehäväylää liittyy merkittäviä kynnysinvestointeja, kuten vesistön ylittävän sillan rakentaminen. Lentolan kytkeytyminen osaksi kehäväylää vaikuttaa alueen saavutettavuuteen ja toimintojen kehitysedellytyksiin. Tähän muutokseen ja kytkeytymisen vaatimiin liikennejärjestelyihin on syytä varautua ennalta, jottei tulevan maankäytön kehittämismahdollisuuksia estetä.

Lentolan ja Tarastenjärven välisellä pohjoisella osuudella kehän muodostumiseen varaudutaan alueen suunnittelussa osa-alue kerrallaan muun kehittämisen yhteydessä. Vatialantien jatke on osa kehäväylää. Sen pohjoisosassa tarkastellaan kehäväylän linjausta Ruutanan länsipuolitse. Väyläosuutta suunnitellaan yhdessä maankäytön kehittämisen kanssa. Ruutanan taajamaa kehitetään edistämällä paikallisten palveluiden säilymistä ja monipuolistumista. Alueen osayleiskaavatyötä jatketaan strategisen yleiskaavan tavoitteiden pohjalta. Taajaman kehittämisen lisäksi varaudutaan strategisen yleiskaavan mukaisesti uuteen lähijunaliikenteen seisakkeeseen, jonka läheisyyteen sijoittuu tehokasta, helposti saavutettavaa taajamarakennetta. Sekä kakkoskehän että Ruutanan asemanseudun arvioitu valmistumisajankohta on strategisen yleiskaavan tavoitevuoden 2040 tuntumassa.

Kakkoskehän toteutuskustannukset

Kakkoskehän toteutuskustannuksia on arvioitu osana väylän seudullista kehittämisselvitystä vuonna 2003. Toteutuksen laajuus on tuolloin ollut Pirkkalasta lentokentältä Kangasalan Lentolaan. Lentola – Tarastenjärvi on tullut seudulliseen kehittämisvyöhykkeeseen mukaan myöhemmin. Vuoden 2003 selvityksessä toteutuskustannukset on arvioitu jakautuvan seuraavasti:

Pirkkala - Sääksjärvi	12 M€
Sääksjärvi - Hervanta/Rusko	25 M€
Rusko – Lentola	24,5 – 27,5 M€
Yhteensä	61,5 – 64,5 M€

Ruutanan paikallisjunapysäkin toteutuskustannukset

Ruutanan aseman toteutuskustannuksia on arvioitu osana Tampereen seudullinen lähijunaliikenteen kehittäminen: asemien ja liikenteen suunnittelu –työtä. Vuonna 2016 päivätyn raportin mukaan aseman rakentamiskustannukset ovat n. 1,4M€. Ruutanantien päälle joudutaan rakentamaan tarkemmasta sijainnista riippuen joko siltaa laitureita varten tai uusi alikulku radan ali. Merkittävät kustannukset jakautuvat melko tasan laiturien ja kulkuyhteyksien sekä siltojen rakentamisen kesken. Selvityksen mukaan Ruutanan aseman kehittämispotentiaali on kohtalainen.

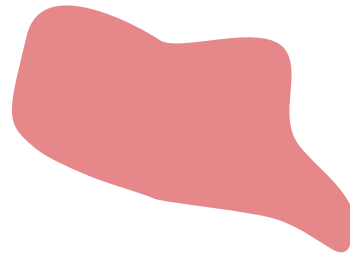
Lamminrahkan alue kuuluu Kangasalan suurimpiin käynnissä oleviin hankkeisiin. Uusi 8000 asukkaan alue vaatii lähivuosina huomattavasti suunnittelu- ja toteutusresursseja.

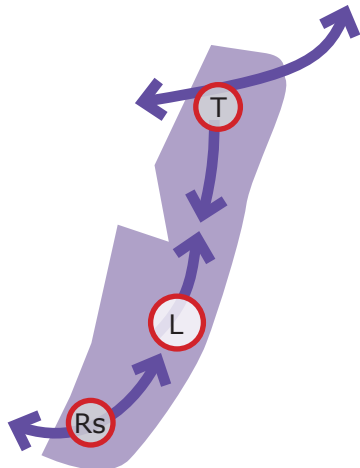
Kaavassa varaudutaan **Ruutanan** uuden **asemanseudun** kehittämiseen. Aseman rakennuskustannukset ovat arviolta 1,4Me. Aseman kehittämispotentiaali on tehdyn selvityksen mukaan kohtalainen. Kaavamääräyksissä osoitettu ajallinen vaiheistus asettaa lähtökohtaisesti mm. Lamminrahkan ja Saarenmaa-Ruskon alueiden kehittämisen Ruutanan edelle.

Seudullisen **joukkoliikennejärjestelmän** kokonaiskuva on vielä Kangasalan osalta osin avoinna. Ratkaisun epävarmuutta on kaavassa hallittu osoittamalla mahdollinen raitiotieyhteys toteutettavaksi vaihtoehtoisesti bussiliikenteen laatuikäytävänä. Joukkoliikenteen kehittämistä jouduttaa Valtatien 12 liikennemäärien kasvu.

Kaava tiivistää ja eheyttää **nauhataajamaa**. Taajamalle on asetettu kaavassa hahmomaiset rajat. Taajaman ympärillä on vyöhyke, jolle ei ole osoitettu kehittämismerkintöjä. Nämä lievealueet saattavat olla pitkän tähtäimen tulevaisuudessa taajaman potentiaalisia laajenemisalueita, joten niille kohdistuvaa rakentamista tulisi käyttää harkintaa. Kaavassa ei ole osoitettu lievealueelle rajoituksia.

Kaavassa osoitetaan seudullisen **kakkoskehän** liikenneyhteys ja sitä ympäröivä maankäyttö. Hervannan ja Lentolan välinen kehäyhteys tulee alustavien arvioiden mukaan maksamaan 25Me, josta Lentolan liikenneliittymän osuus on keskeinen. Investoinnin riskiä on lievennetty osoittamalla maankäytön kehitys alkavaksi aluksi Tampereen puoliseen ruskoon tukeutuen.

Kylien haasteena on vähenevä väestö ja palveluiden tukeminen. Kaavassa ei ole linjattu tulevaisuuden palveluverkkoa (esim. koulut ja joukkoliikenne) epävarmoista kehitysnäkymistä johtuen. Kaavassa on kuitenkin osoitettu puitteita kylien elinvoimaisuuden säilymiselle; rakentamista on ohjattu kyliin ja kylien läheisillä rannoilla on mahdollisuuksien mukaan osoitettu suotuisia rantoja loma-asuntojen muuttamiselle vakituksiksi asunnoiksi.

Seudullinen yhteistyö nousee esille eri puolilla Kangasalaa. Tiivistä yhteistyö on Tampereen rajalla, jossa taajamat kytkeytyvät toisiinsa saumattomasti. Yhteistyön onnistumisella on merkittävä rooli yhteisten hankkeiden toteutumisessa. Muita yhteistyön paikkoja on Tarastenjärveltä Orivedelle suuntaava vyöhyke ja yhteiset kehittämistarpeet Pälkäneen kanssa.

Ympäristövaikutukset

Luonto ja luonnonvarat

Kaavassa on käsitelty sekä taajama-alueita että maaseutua ekologinen kestävyys huomioiden. Taajaman kehitystä pyritään hallitsemaan vaiheittain alueiden toteutusta ja kehittämällä myös olemassa olevia alueita. Maaseudulla rakentamista on ohjattu kyliin, nykyisten toimintojen tuntumaan.

Kaavakartassa on esitetty vihreällä rasterimerkinnällä tekeillä olevan maakuntakaavan mukaiset luonnonsuojelualueet, Natura 2000-alueet sekä luonnon ja virkistykseen maakunnallisesti merkittävät alueet. Näihin arvomerkintöihin ei liity kaavamääräyksiä, mutta ne on kuitenkin haluttu tuoda kaavassa esille suunnittelutyön keskeisenä pohja-aineistona.

Luontoarvot on kaavassa tunnistettu vetovoimatekijöiksi, joiden heikentyminen heikentäisi myös kunnan asukkaiden ja muiden toimijoiden elinympäristöä. Kaava tukee tällä tapaa lainsäädännön ja valtakunnallisten alueidenkäytön linjauksia luonnon monimuotoisuudesta ja luontoarvojen säilymisestä. Keskeiset ulkoilureitit noudattavat viherverkon päälinjoja. Riskinä kaavaratkaisussa on luontomatkailun ja virkistystoiminnan aiheuttamat luontohaitat reittien varsilla sekä virkistystoiminnan keskeisissä kehityskohteissa. Tätä on pyritty estämään luontoarvoja tukevin kaavamääräyksiin. Maatalouden ja hevostalouden kehittäminen vetovoimatekijöinä saattaa myös aiheuttaa kuormitusta vesistöille.

Kaavassa ei ole esitetty rakentamista tai kehitystoimenpiteitä geologisesti merkittävillä alueilla. Pohjavesikysymykset tulevat esille lähinnä Raikun kylän ja Pälkäneen välillä. Arvokkaat pohjavesialueet on kuitenkin esitetty kaavassa maakuntakaavan aineiston perusteella. Metsäisille alueille kaavassa on osoitettu virkistys- ja matkailutoimintoja Kristiinapolun ympäristöön ja Laipanmaan alueille. Kehittämispaidat asettuvat pääosin ympäristöihin, joiden käsittelyä ohjaa osaltaan myös maakuntakaava strategisen yleiskaavan tavoitteiden kanssa hyvin samansuuntaisesti. Määräykset eivät aseta merkittäviä rajoitteita maa- tai metsätaloudelle.

Maisema ja taajamakuva

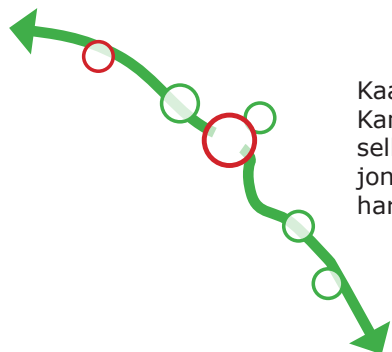
Kangasalan maisemarakenteen ominaispiirteet, kuten harjut, vesistöt ja kulttuurimaisemat, on huomioitu kaavassa vetovoimatekijöinä. Arvokkaiden maisema- ja viheralueiden ominaispiirteitä on pyritty kaavassa vahvistamaan osoittamalla niille soveltuvia ja paikoin maisemaa tai miljöötä eheyttäviäkin toimintoja. Laajin voimakkaasti muuttuvan maankäytön alue on Hervannan ja Lentolan väliseen kehäväylän varrelle muodostuva uusi taajama, joka ei kuulu Kangasalan maisemallisiin ydinarvoalueisiin.

Taajamiin on kaavassa osoitettu täydennysrakentamista, jolla tiivistetään ja eheytetään yhdyskuntarakennetta sekä tuetaan lähipalveluiden ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Taajamakuva huomio kiinnittyy erityisesti kunnan läntisten osien keskeisten kulkuväylien varsille ja palvelukeskittymiin, joissa miljöön kohentaminen nähdään yhtenä kaavan tavoitteena. Taajamakuvan kannalta eräs keskeinen haaste on mahdollisesti toteutettavan raitiotielinjauksen ympäristö sekä mahdollisuudet kehittää samaa väylää aluksi bussilinjana. Jos linjan vaatimia aluevarauksia ei tehdä hyvissä ajoin, saatetaan estää toteuttamismahdollisuudet tulevaisuudessa. Joukkoliikenteen laatuikäytävän linjausten määrittäminen kytkeytyy tiiviisti taajamamiljöön suunnitteluun.

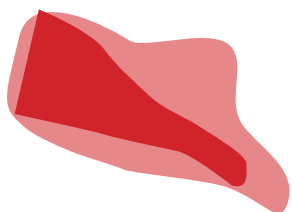
Taajaman osa-alueiden ja keskeisten paikkojen jäsentelyn vuoksi kaavassa on osoitettu keskeisille kehittämisalueille miljööseen ja alueiden tavoiteltaviin ominaispiirteisiin liittyviä kaavamääräyksiä. Myös osa-alueiden luontevaan keskinäiseen kytkeytymiseen on kiinnitetty huomiota. Kytkeytymisen kannalta erityisen riskialtis alue on Lentola, jossa on haasteena muusta taajamasta poikkeava mittakaava. Myös tavoitteellinen Pikonlinnan kytkeytyminen keskustaan saattaa olla haastavaa ja vaatii monipuolista keinovalikoimaa.

Maaseutualueella rakentaminen ohjataan kyliin siten, että pellot ja keskeiset maisema-alueet säilyvät rakentamattomina. Haasteena kylien kehittämisessä voi paikoin olla toimintojen yhteensovittaminen. Erityisesti Sahalahdella voi olla haastavaa sovittaa yhteen elintarviketuotannon ja asumisen välisiä intressejä. Myös uuden rakennuskannan soveltaminen kylähelmien miljööseen vaatii huolellista suunnittelua. Näitä konflikteja estämään on asetettu kaavamääräyksiä, jotka ohjaavat kehitettävien alueiden rakennustapaa. Lisäksi hevostalouden ja muun elämysmatkailun mahdollistaminen edistää kylien ja muiden historiallisesti merkittävien kulttuurimiljöiden säilymistä sekä niiden nauttimaa arvostusta.

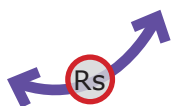
Ympäristövaikutuksia

Kaavalla varmistetaan **harjujonon** roolia Kangasalan keskustaajaman jatkuvana selkärankana. Kaava määrittelee harjujonolle sijoittuvia toimintoja ja eheyttää harjun luonnonmiljöötä ja -maisemaa.

Kaava tiivistää **keskustaajamaa** ja kohentaa sen miljöötä. Erityisesti Keskustan ja Lentolan profilia kohennetaan, ja Pikonlinnaa sidotaan kaupunkikuvallisesti tiiviimmin keskusta. Kaava vaalii **taajaman rantojen** luonto- ja maisema-arvoja.

Kaava muuttaa merkittävästi **Ruskon ja Saarenmaan** alueita toteuttaen seudullisia tavoitteita taajaman kehityksestä. Rakennettaville alueille ei sijoitu merkittäviä maisema- tai luontoarvoja, joskin uudisrakentaminen pienentää jonkin verran Tampereen puolisten asukkaiden lähivirkistysalueita.

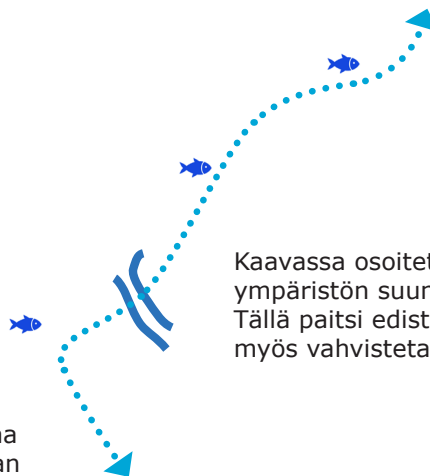
Kaava varaa **Ruutanaan** alueen uudelle asemanseudulle. Varaus hillitsee alueen suunnittelematonta rakentamista. Näin alue voidaan toteuttaa aikanaan eheänä.

Kaava ohjaa **maaseudun rakentamista kyliin** ja pyrkii pitämään välialueet rakentamattomina. Näin maaseutumaisema pysyy eheänä ja arvokkaat maisemat säilyvät.

Kaava yhdistää **Kaarinanpolun** vaellusreitit ympäristöt Kangasalan pohjois- ja eteläosassa rakentaen osaltaan merkittävää seudullista ulkoiluverkostoa.

Kaavassa osoitetaan keskeinen **vesistöreitti** jonka ympäristön suunnitteluun kiinnitetään huomiota. Tällä paitsi edistetään virkistys- ja matkailutoimintaa, myös vahvistetaan maisemarakenteen eheyttä.

Kaava nostaa **maatalouselinkeinot** kylien teemoiksi. Useimmiten maatalouselinkeinot ja täydennysrakentaminen on sovitettavissa yhteen, mutta esimerkiksi Sahalahdella se voi olla haastavaa ja vaatii taidokasta suunnittelua.

Kaavassa on osoitettu **rannat**, joilla loma-asuntojen muuttaminen vakituisiksi on suotuisaa. Vakituinen asuminen rasittaa rantoja loma-asumista enemmän. Voimassa olevat osayleiskaavat ja keskeisten luonto- ja maisema-arvojen esittäminen kaavakartalla hillitsee muutosmahdollisuuksia ja muutosten toteutustapaa herkimmillä alueilla.

Keskustaajaman ympäristö on jätetty pois muutoksille suotuisista alueista, sillä se on nähty potentiaalisena myöhemmän taajaman laajenemisalueena.

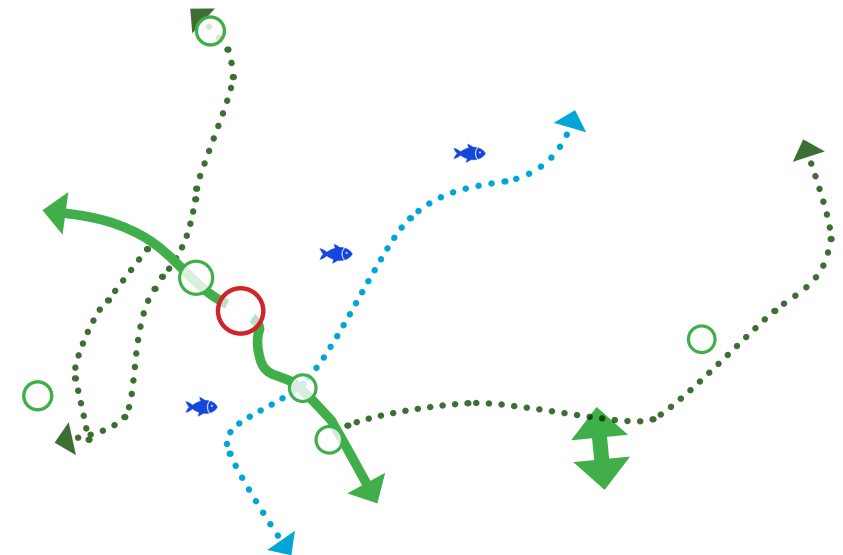
Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset

Ihmiset ja elinympäristö

Keskustaajaman täydentämistoimenpiteillä parannetaan kasvavan taajamaväestön päivittäisen elinympäristön laatua sekä alueella asioivien kuntalaisten ja vierailijoiden viihtyvyyttä. Kaavalla tavoitellaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, missä kunnan rooli ja tehtävät korostuvat mahdollisessa tulevassa kuntauudistuksessa. Rakennustapojen monipuolistumisella pyritään saavutettavampaan ja viihtyisämpään ympäristöön ja yhteisöllisyyden kohentumiseen. Kaavassa on myös profiloitu alueita. Tällä on haluttu luoda synergiaetujen kautta alueille omanlaisiaan identiteettejä ja edellytyksiä menestymiselle. Riskinä tässä on toisaalta alueiden segregoituminen, jota on pyritty ehkäisemään asettamalla edellä mainittuja monipuolisuutta ja yhteisöllisyyttä edistäviä tavoitteita. Väestönkasvu ja taajaman tiivistäminen luovat myös tarpeita virkistysmahdollisuuksien parantamiselle. Kasvukehän suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää varmistaa viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus.

Kaavatyön aikana on etsitty tasapainoa ihmisen asuinpaikan valinnan vapauden ja taloudellisesti kestävästä kaupunkirakenteesta välille. Erilaisia asumisen mahdollisuuksia on saatu tarjolle myös keskustaajaman ulkopuolella, kuten Sahalahden taajamassa, pienissä kyläelämissä tai rannalle sijoittuvassa vakituiseksi kodiksi muutetussa kesäasunnossa.

Kaavassa on nostettu esille keskeiset virkistys- ja matkailuverkoston paikat ja yhteydet. Myös kulttuuriperinnön arvot on nostettu osaksi kuntalaisten arkea. Strategisen yleiskaavan nähdään heijastelevan positiivisia vaikutuksia Kangasalan asukkaiden ja muiden toimijoiden elämäntapoihin ja elämänlaatuun. Keskustaa esimerkiksi pyritään kehittämään kulttuurin ja kohtaamisten painotuksella, mikä edistää osaltaan kuntalaisten henkistä hyvinvointia. Taajamaa ympäröivälle maaseutualueelle on osoitettu mm. hevostalouden huomioimista maankäytössä, millä tarjoaa harrastusmahdollisuuksia taajaman asukkaille ja toisaalta asuinpaikkoja hevosläheistä elämäntapaa suosiville.

Kaavassa on osoitettu laaja, koko kunnan kattava **ulkoilutoimintojen** verkosto. Tällä tarjotaan kuntalaisille asuinpaikastaan riippumatta mahdollisuudet lähiluontoelämyksiin.

Maaseudun rakentamista ohjataan kaavalla **kyliin** tukien kylien väestörakennetta, **palveluita ja yhteisöllisyyttä**.

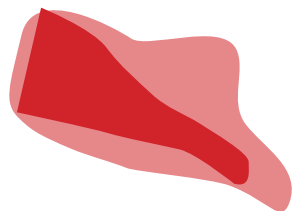
Uusi **Lamminrahka** on laajamittainen uudisalue, jonka identiteetin ja yhteisöllisyyden syntyminen ei ole itsestään selvyyttä. Kaavassa on painotettu Lamminrahkan suunnittelussa saavutettavuuskysymyksiä ja ihmisen hyvinvointia.

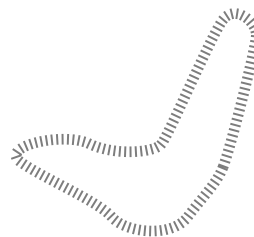
Hevostalous on kaavatyön aikana noussut taajamaa ja maaseutua yhdistäväksi ilmiöksi, jonka kehittymiseen on syytä varautua. Kaavassa on nostettu esille hevostalouden kehittämisalueita. Hevostalouden kehittämistavoitteet voivat olla paikoin ristiriidassa alueiden muiden tavoitteiden kanssa. Näitä kysymyksiä tarkastellaan lisää lähemmässä suunnittelussa.

Kangasalan keskustaan on osoitettu kaavalla **kulttuurista ja kohtaamispaikkoja**. Keskustan eheytyminen ja toiminnallinen profiloituminen vahvistaa kunnan identiteettiä ja kohentaa keskustan elinvoimaa.

Kaavassa on esitetty olemassa olevaa **nauhataajamaa** täydennettäväksi. Tämä tukee olemassa olevien alueiden **palveluita**, monipuolistaa **väestörakennetta** ja yleisesti ylläpitää pitkällä tähtäimellä kaupunkirakenteen **sosiaalista kestävyttä**.

Kaavassa on osoitettu **kulttuuriympäristön** ydinalueita kulttuuriperinnön turvaamiseksi ja toisaalta sen hyödyntämiseksi kehittämisen voimavarana. Samanaikainen turvaaminen ja hyödyntäminen saattaa osoittautua haastavaksi ja vaatia joissain kohteissa erityisen huolellista suunnittelua.

Kaavan oikeusvaikutteisuus

Strategisen yleiskaavan suhde voimassa oleviin osayleiskaavoihin

Kangasalan strategisessa yleiskaavassa tarkastellaan yleispiirteisesti kunnan keskeisiä maankäytön suuntia, painopisteitä ja periaatteita. Kaavassa nostetaan esille keskeisiä kehittämisteemoja ja määritellään toimintojen muodostamia laajamittaisia verkostoja. Kaavassa tarkastellaan alue- ja yhdyskuntarakenteen teemoja ja kokonaisuuksia, joita ei voida yksittäisessä kunnan alueelle laaditussa osayleiskaavassa käsitellä. Strategisella yleiskaavalla ja tarkemmilla osayleiskaavoilla on molemmilla omat tehtävänsä ja ne tukevat toisiaan.

Strategisen yleiskaavan voimaan astumisen myötä Kangasalla syntyy tilanteita, joissa joillakin alueilla on samaan aikaan voimassa kaksi yleiskaavatason oikeusvaikutteista kaavaa: strateginen yleiskaava ja tarkempimittakaavainen osayleiskaava. Strateginen yleiskaava on laadittu huomioiden laatimishetken osayleiskaavatilanne. Samalla on kuitenkin tuotu esiin uusia tavoitteita, jotka saattavat joissakin tilanteissa muodostaa ristiriitoja aiemmin voimaan tulneiden osayleiskaavojen kanssa. Voimassa olevien osayleiskaavojen toteutuksessa on otettava strategisen yleiskaavan oikeusvaikutteiset kehittämismääräykset riittävästi huomioon. Strateginen yleiskaava vaikuttaa siis sekä osayleiskaavojen että asemakaavojen laadintaan ja toteutukseen.

Strategisen yleiskaavan suhde voimassa olevaan rantayleiskaavaan

Strategisessa yleiskaavassa on osoitettu osalle maaseudun kylien läheisistä rannoista vyöhykkeitä, joilla loma-asuntoja on suotuisaa muuttaa vakituisiksi asunnoiksi. Käyttötarkoituksen muutoksen edellyttämää rakennuslupaa ei voida myöntää suoraan strategisen yleiskaavan perusteella, vaan tarvitaan vielä rantaosayleiskaavan tai rakennusjärjestyksen muutos. Strategisessa yleiskaavassa osoitetut edullisuusvyöhykkeet huomioidaan tulevaisuudessa rantaosayleiskaavoissa, joita ollaan esimerkiksi parhaillaan tekemässä Sahalahteen ja Kuhmalahteen.

Strategisen yleiskaavan suhde maakuntakaavaan

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavoitusjärjestelmä tuntee kolme varsinaista kaavatasoa: maakuntakaavan, yleiskaavan ja asemakaavan. Näistä yleiskaava on luonteeltaan joustava ja voi käsitellä erilaisia erityisteemoja, eri mittakaavaisin kaavoin. Kangasalan strateginen yleiskaava tarkastelee koko kunnan kehityksen suuntia, painopisteitä ja verkostoja strategisella otteella. Näin ollen maakuntakaavan yksityiskohtaisimmat merkinnät on paikoin esitetty kaavassa maakuntakaavaa epätarkemmalla tasolla. Osayleiskaavat jäävät strategisen yleiskaavojen rinnalla voimaan, ja niiden uusimisessa tulee edelleen ottaa maakuntakaavan yksityiskohtaisemmat määräykset huomioon. Strateginen yleiskaava ei luo osayleiskaavoituksen ja maakuntakaavan välille kaavahierarkista välitasoa joka estäisi maakuntakaavan välittymistä tarkempaan suunnitteluun.

Yleiskaavojen oikeusvaikutuksista yleisesti

Kaikkia oikeusvaikutteisia yleiskaavoja koskee Maankäyttö- ja rakennuslain määrittelemä oikeusvaikutus muuhun suunnitteluun (MRL 42.1 §), yleinen viranomaisvaikutus (MRL 42.2 §) sekä ehdollinen rakentamisrajoitus (MRL 43.1). Yleiskaava voi myös olla tietyn alueen lunastamisen perustana (MRL 99.3). Yleiskaava on otettava huomioon myös suunniteltaessa ja päätettäessä ympäristön käytön järjestämisestä muun lainsäädännön nojalla siten kuin erityislaeissa kuten ympäristönsuojelulaissa, maantielaissa tai esimerkiksi metsälaissa kaavoitetuista alueista määrätään.

Osa yleiskaavoihin liittyvistä oikeusvaikutuksista syntyy vain silloin, jos asiasta on muotoiltu määräys yleiskaavassa. Kangasalan strategisessa yleiskaavassa ei ole esitetty tällaisia määräyksiä. Nämä määräykset voisivat koskea rakentamis- tai toimenpiderajoituksia (MRL 43 §), suojelumääräyksiä (MRL 127.1 §), kieltoja tiettyjen rakennusten purkamiselle (MRL 127.1 §), suunnittelutarvealueita (MRL 16.3 §) tai erityisiä kehittämisalueita (MRL 111 §). Kaava ei myöskään osoita suoraan rakentamispaiikkoja (MRL 44 §, 72 § ja 137.3 §).

Kaavan toteuttaminen

Kaavan käyttäminen kunnan maankäyttöä ohjaavana työvälineenä voidaan aloittaa heti kaavan saatua lainvoiman.

Kymppi -ohjelma

Kaavoituksen toteuttamista ohjelmoidaan vuosittain päivitettävässä Kymppi -ohjelmassa, joka on maankäytön, infran ja palveluiden toteutusohjelma.

Yleiskaavoitus

Kangasalla on strategisen yleiskaavan tavoitellulla hyväksymishetkellä keväällä 2017 käynnissä useita yleiskaavahankkeita. Näitä ovat kärkihankkeina Herttulan alueen osayleiskaava, Sahalahden rantaosayleiskaava, Kuhmalahden rantaosayleiskaava sekä Kuhmalahden Kirkonkylän ja Pohjan osayleiskaavat. Näissä kaavoissa otetaan huomioon strategisen yleiskaavan määrittelemä kylähelmien elinvoiman tukeminen sekä mahdollisuus muuttaa loma-asuntoja vakituisiksi tietyillä alueilla.

Lisäksi vireillä on 2017 Ruutanan osayleiskaava, Sahalahden osayleiskaava ja maaseutualueiden osayleiskaavoitus, joissa kaikissa strategisella yleiskaavalla on merkitystä. Ruutanan kaavassa tarkastellaan alueen laajentamisen vaihtoehtoja, missä strategisen yleiskaavan mukaisella rautatiepysäkin varauksella on keskeinen rooli. Sahalahden osayleiskaavassa ohjataan yhdyskuntarakenteen kehitystä, sahalahden keskustan asemakaavoitusta ja kylien rakentamista. Strategisessa yleiskaavassa tarkasteltava kylien keskinäinen hierarkia ja alueen teemat ovat Sahalahden ja maaseutualueiden osayleiskaavojen kannalta merkityksellisiä. Maaseutualueiden osayleiskaavoituksessa tullaan ottamana huomioon strategisen yleiskaavan kylähelmet ja rantojen käyttö sekä elinkeinoelämän ja virkistystyksen sijoittuminen verkostoihin.

Asemakaavoitus

Strateginen yleiskaavoitus vaikuttaa myös asemakaavoitukseen. Kangasalla on 2017 käynnissä tai käynnistymässä useita taajama-alueen asemakaavahankkeita, joilla vahvistetaan nauhataajamaa sekä toteutetaan strategisen yleiskaavan mukaista tavoitteellista taajamarakennetta. Laajamittaisemmat, taajamarakennetta kehittävät asemakaavat sijoittuvat Pikonkankaalle, Lamminrahkaan ja Ruskoon: Pikonkankaan kaavassa huomioidaan strategisen yleiskaavan tavoitteet ympäristön toiminnallisen monipuolisuuden ylläpitämisestä.

Lamminrahkan asemakaavoituksessa luodaan strategisen yleiskaavan mukaisista ”Kangasalan porttia” ja eheän kokonaisuuden muodostavaa monipuolista ja viihtyisää, kestäviä liikkumistapoja tukevaa uutta aluetta. Tampereen Hervantaan liittyvän Ruskon alueen asemakaavoituksessa puolestaan ryhdytään aktiivisesti suunnittelemaan strategisen yleiskaavan mukaista seudullisen kakkoskehän osuutta. Kakkoskehän muodostavan kokonaisuuden kannalta keskeinen asemakaava on myös Lentolan liikealueen kaava, jonka suunnittelussa tullaan ottamaan huomioon saavutettavuuden kannalta erilaiset tilanteet ennen ja jälkeen kehän muodostumisen.

Strategisen yleiskaavan oikeusvaikutuksettomat tehtävät

Suunnittelua ja toteutusta määrittelevien oikeusvaikutusten ohella Kangasalan strategisella yleiskaavalla on useita muita, oikeusvaikutuksettomia käyttötarkoituksia ja merkityksiä. Strategista yleiskaavaa voidaan hyödyntää esimerkiksi arvioidessa muiden kaavojen ajantasaisuutta ja laadittaessa kaavoitusohjelmaa ja -katsausta, rakennusjärjestystä ja rakentamistapaohjeita. Lisäksi strateginen yleiskaava toimii kuntastrategian ja muiden keskeisten strategioiden rinnalla maankäytön kokonaiskuva hahmottavana välineenä käsitellessä esimerkiksi palveluverkkokysymyksiä tai investointien priorisointia. Strategisella yleiskaavalla on vastaavan tyyppinen merkitys myös seudullisen suunnittelun työvälineenä.

Yhteystiedot

Kangasalan kunta

Kaavoitus

PL 50 (Urheilutie 13) 36201 Kangasala

Kaavan nettisivut:

www.kangasala.fi/asuminen_ja_ymparisto/tontit_ja_kaavoitus/kaavoitus/yleiskaavat/

Kaavan suunnittelusta vastaa

kaavoitusarkkitehti Markku Lahtinen,

p. 050 5969 124, [markku.lahtinen\(at\)kangasala.fi](mailto:markku.lahtinen(at)kangasala.fi), twitter: @lahtinen_markku,

vastaanottoaika tiistaisin klo 9-11

Lisätietoa kaavasta antaa

yleiskaavasuunnittelija Jenni Joensuu-Partanen,

p. 040 133 6469, [jenni.joensuu-partanen\(at\)kangasala.fi](mailto:jenni.joensuu-partanen(at)kangasala.fi),

vastaanottoaika maanantaisin klo 9-12

Lisätietoja kaavoituksen aikataulusta

toimistosihteerä Liisa Rasila, p. 040 133 6631.

Kaavaa laativa konsultti:

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Hankkeen projektipäälliköt Maritta Heinilä ja Mari Seppä

suunnittelija Minttu Kervinen